

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 25.1.2006
COM(2006) 30 τελικό
ΜΕΡΟΣ 1

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΩΡΑ ΝΑ ΑΝΕΒΑΣΟΥΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ

Η νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση

ΩΡΑ ΝΑ ΑΝΕΒΑΣΟΥΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ : Η ΝΕΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τον περασμένο χρόνο σημειώθηκε μια σημαντική εξέλιξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη νέα δυναμική που δόθηκε στην ανάπτυξη και στην απασχόληση. Κατά το 2005, η λογική, σύμφωνα με την οποία οι κοινές προκλήσεις που έχουμε απέναντί μας απαιτούν κοινή αντιμετώπιση, αναγνωρίστηκε όσο ποτέ στο παρελθόν. Η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας έδειξε πόσο μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση θα μπορούσε και θα έπρεπε να είναι κάτι περισσότερο από το απλό άθροισμα των συστατικών μερών της. Κατά τη συνάντηση των ηγετών της Ευρώπης που έγινε στο Hampton Court, έγινε σαφές ότι ο ευρωπαϊκός παράγοντας είναι απαραίτητος για την εξεύρεση λύσεων στα συνολικά προβλήματα. Η ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις προκλήσεις που βρίσκονται εμπρός μας και για το φιλόδοξο πλαίσιο, εντός του οποίου αυτές θα αντιμετωπιστούν, έτυχε πλήρους υποστήριξης. Όλες οι πλευρές συμφώνησαν ότι οι δυνατότητες της διευρυμένης Ευρώπης δεν μπορούν να θεωρηθούν ως κάτι το δεδομένο και ότι πρέπει να αναληφθεί δράση για την αξιοποίησή τους προκειμένου να επιτευχθεί μια πλήρης και ασφαλής βιώσιμη ανάπτυξη στο μέλλον.

Η εκδήλωση της συναίνεσης αυτής έγινε εκ νέου εμφανής στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων που συντάχθηκαν από κάθε κράτος μέλος και που συναποτελούν μια πολλά υποσχόμενη εκκίνηση για τη νέα προσέγγιση. Τώρα, η δυναμική πρέπει να επιταχυνθεί και τα εθνικά προγράμματα να εισέλθουν στο στάδιο της υλοποίησης.

Ποια είναι τα πλέον επείγοντα βήματα που πρέπει να γίνουν; Χρειαζόμαστε περισσότερη έρευνα και ανάπτυξη, με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και καλύτερο συντονισμό. Πρέπει να συνεργαστούμε σε ευρωπαϊκή κλίμακα για να επιτύχουμε μια μετεξέλιξη της έρευνας σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες που, με τη σειρά τους, θα αποφέρουν αυξημένη ανάπτυξη και απασχόληση. Για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις μας, ιδιαίτερα οι μικρές και οι μεσαίες, να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τον ολοένα εντεινόμενο ανταγωνισμό που επικρατεί σε μια παγκόσμια αγορά, πρέπει να είναι σε θέση να αντλούν δύναμη από μια πανευρωπαϊκή εσωτερική αγορά. Από μια αγορά ελεύθερη από εμπόδια και γραφειοκρατικές διαδικασίες, όπου οι κανόνες θα είναι προβλέψιμοι και οι δυναμικές επιχειρήσεις θα μπορούν να ευημερούν.

Χρειαζόμαστε περισσότερους εργαζόμενους ανθρώπους για τη χρηματοδότηση των συντάξεων και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης πληθυσμών που γηράσκουν όλο και περισσότερο. Χρειαζόμαστε μια προσέγγιση της εργασίας που να καλύπτει τον συνολικό κύκλο ζωής. Οι νέοι άνθρωποι χρειάζονται βοήθεια στο ξεκίνημα του εργασιακού τους βίου. Οι γονείς πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίζουν μέριμνα για τα παιδιά τους και να έχουν ένα αξιοπρεπές ισοζύγιο εργασιακού και ιδιωτικού βίου. Και δεν μπορούμε να ανεχόμαστε τον αποκλεισμό των πενηντάρηδων από την αγορά εργασίας.

Τα τελευταία χρόνια συνειδητοποιήσαμε, με διάφορους τρόπους, την σπουδαιότητα που έχει η ενέργεια για τις οικονομίες μας. Δε μπορούμε να την σπαταλούμε. Πρέπει να αυξήσουμε την ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες και μη ρυπαίνουσες πηγές. Και πρέπει να μπορούμε να προμηθευόμαστε με ασφάλεια ενεργειακά προϊόντα σε λογικές τιμές. Σ' αυτό μπορεί να βοηθήσει και ο ανταγωνισμός. Αλλά η Ευρώπη πρέπει να μιλά με μια φωνή όταν πρόκειται για την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού από πηγές εκτός των συνόρων της.

Γνωρίζουμε, λοιπόν, ποιοι είναι οι στόχοι μας και γνωρίζουμε πώς να τους επιτύχουμε. Τώρα, όμως, έχουμε εμπρός μας το δύσκολο μέρος του εγχειρήματος: να περάσουμε από τις αγαθές προθέσεις στη δράση. Η μεταρρύθμιση πρέπει να αποτελέσει την κατευθυντήρια αρχή της οικονομικής πολιτικής μας τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έχει ζωτική σημασία η συμπληρωματικότητα μεταξύ των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη και εκείνων που λαμβάνει η ΕΕ για τη δημιουργία ενός ισχυρού μηχανισμού ανάπτυξης και απασχόλησης. Αυτό αποτελεί κοινή μας ευθύνη και το έργο μας δεν θα έχει ολοκληρωθεί αν προηγουμένως ο κάθε εργαζόμενος, η κάθε επιχείρηση και ο κάθε καταναλωτής δεν γευθεί τους καρπούς της μεταρρύθμισης.

Το πρώτο έτος εφαρμογής της στρατηγικής δημιούργησε βάσιμες ελπίδες ότι ανοίγει ο δρόμος προς την οικονομική μεταρρύθμιση και ότι η Ευρώπη έχει ήδη αρχίσει να κινείται. Αν εντείνουμε τις προσπάθειές μας και αναγάγουμε τη μεταρρύθμιση σε πρώτη μας προτεραιότητα, η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας θα αποτελέσει ένα σημείο πραγματικής καμπής για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη. Εξαρτάται από όλους εμάς να δικαιώσουμε αυτές τις ελπίδες.

Ήλθε η ώρα να ανεβάσουμε ταχύτητα!

José-Manuel Durão Barroso

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η στρατηγική της Λισαβόνας εισήλθε σε ένα νέο στάδιο. Η σχετική διαδικασία γνώρισε πέρυσι ένα νέο ξεκίνημα που μετέβαλε τα χαρακτηριστικά της. Τώρα ήλθε η ώρα να δώσει συγκεκριμένα αποτελέσματα. Υποβάλλοντας τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων, τα κράτη μέλη επωμίστηκαν μια νέα ευθύνη αναλαμβάνοντας λεπτομερείς δεσμεύσεις για δράση. Παράλληλα, το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας προσδιορίζει τα μέτρα που η ΕΕ πρέπει να λάβει για τη συμπλήρωση των προσπαθειών που γίνονται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων συναποτελούν ένα καλό σημείο εκκίνησης για την προώθηση του συνολικού προγράμματος. Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη και η απασχόληση πρέπει να έχουν απόλυτη προτεραιότητα και ότι απαιτείται ευρεία συναίνεση για τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε. Παράλληλα, η δράση που ήδη ανέλαβε η ΕΕ θα αποκτήσει νέο σφρίγος όταν ολοκληρωθούν τα προγράμματα δαπανών για την περίοδο 2007-2013. Τώρα, που διαθέτουμε τα κατάλληλα μέσα και που με τα εθνικά προγράμματα επιβεβαιώθηκε η δυναμική της συνολικής διαδικασίας, απαιτείται η πολιτική βούληση για να περάσουμε από τις δεσμεύσεις σε χειροπιαστά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ήλθε η ώρα να ανεβάσουμε ταχύτητα.

Τα εθνικά προγράμματα πρέπει τώρα να εφαρμόζονται βάσει μιας πραγματικής εθνικής συναίνεσης. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Πρέπει να εξηγήσουμε καλύτερα στους πολίτες το γιατί η στρατηγική μας για την ανάπτυξη και την απασχόληση αποτελεί την κατεύθυνση που πρέπει μακροπρόθεσμα να ακολουθήσουμε προς την ευημερία και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Τα προγράμματα πρέπει να ενισχυθούν ούτως ώστε η μεταρρύθμιση να επεκταθεί σε όλους τους στρατηγικούς τομείς που αφορούν την ανάπτυξη και την απασχόληση σε όλα τα κράτη μέλη. Κατά τη σύνοδο των ευρωπαίων ηγετών του Hampton Court, προσδιορίστηκαν ορισμένοι τομείς-κλειδιά όπου ο ευρωπαϊκός παράγοντας μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο και όπου η λήψη θαρραλέων αποφάσεων θα δώσει νέο σφρίγος στη μεταρρύθμιση :

- Μια σημαντική αύξηση των επενδύσεων στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας θα αξιοποιήσει τις δυνατότητες της Ευρώπης να προσφέρει τα αγαθά και τις υπηρεσίες που οι πολίτες επιθυμούν. Πρέπει, συνεπώς, να αυξηθούν οι δημόσιες επενδύσεις, να αναπροσανατολισθούν οι δαπάνες προς την έρευνα και την καινοτομία και να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών. Είναι εξίσου σημαντικό να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που να επιτρέπει τη διασύνδεση μεταξύ έρευνας και τεχνολογίας και την τόνωση της ανάπτυξης : τα αποτελέσματα των εξαιρετικών επιτευγμάτων στον τομέα της έρευνας δεν πρέπει να αναιρούνται από περιττά εμπόδια που παρεμβάλλονται στην εμπορική εκμετάλλευση των επιτευγμάτων αυτών ή από τους περιορισμούς που επιβάλλονται στα πανεπιστημιακά ιδρύματα.
- Για την πλήρη αξιοποίηση των εμπορικών δυνατοτήτων της Ευρώπης πρέπει να υπάρξει ένα επιχειρηματικό κλίμα που να ευνοεί την ίδρυση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Η Ευρώπη πρέπει να έχει εμπιστοσύνη στους επιχειρηματίες και να τους επιτρέπει να ευημερούν διευκολύνοντας την ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Οι κυβερνήσεις πρέπει να είναι πρόθυμες να στηρίζουν τις επιχειρήσεις σε κάθε στάδιο της ανάπτυξής τους, περιορίζοντας τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, παρέχοντας

κίνητρα για την τόνωση των δραστηριοτήτων των ΜΜΕ τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων και λαμβάνοντας συγκεκριμένα μέτρα διευκόλυνσης της πρόσβασής τους στα χρηματοδοτικά μέσα.

- Η ευρωπαϊκή κοινωνία πρέπει, λόγω της αυξανόμενης γήρανσης του πληθυσμού, να προαγάγει την αύξηση της απασχόλησης, την επιμήκυνση του εργασιακού βίου και την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των δεξιοτήτων του κάθε πολίτη στο πλαίσιο της αγοράς εργασίας. Οι πολιτικές της απασχόλησης πρέπει, συνεπώς, να διευκολύνουν την εξεύρεση εργασίας σε κάθε στάδιο του εργασιακού βίου των πολιτών και να μην παρεμβάλλουν εμπόδια σε όσους επιθυμούν να εργασθούν. Οι πολίτες πρέπει να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες την κατάλληλη στιγμή, χρειάζονται βοήθεια για να δύνανται να αντεπεξέλθουν στις αλλαγές, να εξευρίσκουν νέες επαγγελματικές ευκαιρίες και να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας μέχρι το τέλος του ενεργού τους βίου.
- Οι ασφαλείς και σε λογικές τιμές προμήθειες ενεργειακών προϊόντων αποτελούν, αναμφισβήτητα, ένα εφελκυστικό για την ανάπτυξη. Η ενέργεια δεν είναι, όμως, αστείρευτη και η διαχείρισή της πρέπει να γίνεται πολύ προσεκτικά. Η Ευρώπη πρέπει να θεσπίσει μια πολιτική στον τομέα της ενέργειας για την εγκαθίδρυση μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς, για την μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων που συνδέονται με την ορθολογική χρήση της ενέργειας και με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και για την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού εντός και εκτός των συνόρων της.

Οι εμπειρίες των μεμονωμένων κρατών μελών δείχνουν τί μπορεί να γίνει και τί πρέπει να γίνει. Τα κράτη μέλη οφείλουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες αυτές και να αντλήσουν περισσότερα διδάγματα από τις εμπειρίες των εταίρων τους.

Παράλληλα με την πλήρη εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων, στα επόμενα στάδια θα πρέπει να δίδεται έμφαση στα μέτρα που είναι απαραίτητα ώστε η συνολική διαδικασία να προχωρήσει με τους ίδιους ρυθμούς :

- Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να δεσμευτεί στην ανάληψη ενεργειών συγκεκριμένης εμβέλειας και χρονικής διάρκειας σε όλους τους ακόλουθους τομείς : δαπάνες για την έρευνα και την εκπαίδευση, στήριξη για την ίδρυση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων, παροχή διευκολύνσεων στους ανέργους για την ένταξή τους στον ενεργό βίο, δημιουργία υποδομών για την παιδική μέριμνα και εγκαθίδρυση μιας ολοκληρωμένης ενεργειακής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πολίτες, οι εργαζόμενοι και οι επιχειρηματίες πρέπει να αποκτήσουν την πεποίθηση ότι οι κρατικές πολιτικές επιδιώκουν να τους βοηθήσουν στην εκπλήρωση των στόχων τους και όχι να παρεμβάλλουν εμπόδια στις δραστηριότητές τους.
- Θα πρέπει να επιδείξουμε μεγαλύτερο ζήλο στη δημιουργία μιας πραγματικής εθνικής συναίνεσης γύρω από τα προγράμματα. Τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να χαράξουν για το σκοπό αυτό μια επικοινωνιακή στρατηγική, στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι εθνικοί, περιφερειακοί και τοπικοί συντελεστές και παράγοντες και στην οποία θα διαδραματίζουν συστηματικά έναν ιδιαίτερο ρόλο οι κοινωνικοί εταίροι.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ωρα να ανεβάσουμε ταχύτητα : η νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση 2

Μέρος Ι – Ωρα να ανεβάσουμε ταχύτητα 7

1.	Η Ευρώπη σε κίνηση: Ας εργαστούμε μαζί για περισσότερη ανάπτυξη και απασχόληση	7
2.	Να κινητοποιηθούμε για μια πολιτική απάντηση	9
2.1.	Το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας	10
2.2.	Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων	11
2.2.1.	Αξιολόγηση των διάφορων τομέων πολιτικής	12
2.2.2.	Γενικά συμπεράσματα	16
3.	Ένα ακόμη βήμα : τέσσερις δράσεις για την αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης	18
3.1.	Ενίσχυση των επενδύσεων που προορίζονται για τη γνώση και την καινοτομία	19
3.2.	Απελευθέρωση του δυναμικού των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ	21
3.3.	Αντιμετώπιση της παγκοσμιοποίησης και της γήρανσης του πληθυσμού	23
3.4.	Διαμόρφωση αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας	26
4.	Συνέχεια που θα δοθεί στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006	28
4.1.	Εφαρμογή και παρακολούθηση των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων	28
4.2.	Εφαρμογή της κοινοτικής δράσης	29
4.3.	Κινητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων με βάση ένα κοινό θεματολόγιο	30

Προσάρτημα – Πίνακας ενδεικτικών παραδειγμάτων των πολιτικών και μέτρων που θεσπίζουν τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των αναπτυξιακών και εργασιακών στόχων, ειδικότερα στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας που προσδιορίζονται στο τμήμα 3 31

Μέρος Ι – Ώρα να ανεβάσουμε ταχύτητα

1. Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΚΙΝΗΣΗ: ΑΣ ΕΡΓΑΣΤΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ζούμε σε έναν ραγδαίως μεταβαλλόμενο και αλληλεξαρτώμενο κόσμο. Έτσι, αφενός μας παρέχονται πολλές ευκαιρίες και αφετέρου είμαστε αντιμέτωποι με πολλές προκλήσεις στην προσπάθειά μας να διασφαλίσουμε μία ευημερούσα και δίκαιη κοινωνία. Για να ανταποκριθούμε, προπάντων, στο θεμελιώδες καθήκον της δημιουργίας περισσότερης ανάπτυξης και απασχόλησης, οι κυβερνητικές πολιτικές πρέπει, σε κάθε επίπεδο, να λαμβάνουν υπόψη πτυχές της σύγχρονης πραγματικότητας, όπως, η παγκοσμιοποίηση και η γήρανση του πληθυσμού μας. Αυτός είναι και ο μόνος τρόπος για να εκσυγχρονίσουμε επιτυχώς τις οικονομίες μας, να διαφυλάξουμε και να προωθήσουμε τις αξίες της Ευρώπης τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της. Με την επίτευξη, δε, αποτελεσμάτων μπορεί να αποκατασταθεί ένα αίσθημα εμπιστοσύνης στην ικανότητά μας να ανταποκρινόμαστε στις προσδοκίες των πολιτών.

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005, οι ηγέτες της ΕΕ έθεσαν **την ανάπτυξη και την απασχόληση** στην πρώτη γραμμή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ευρώπης. Η **ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας** αποτέλεσε και μία νέα δέσμευση εκ μέρους όλων να κινητοποιηθούν για την υλοποίηση ενός θετικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων. Η νέα αυτή δέσμευση βασίζεται στη διαπίστωση ότι η επιτυχία εξαρτάται από μία ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα χρησιμοποιεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό όλα τα μέσα και θα αγγίζει κάθε σημείο κάθε κράτους μέλους στην Ευρώπη.

Η δέσμευση αυτή προσέλαβε νέα βαρύτητα, αφενός, με τη συμφωνία που επήλθε όσον αφορά τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση¹, όπου παρέχεται ένας σαφής οδικός χάρτης για τον σχεδιασμό των εθνικών μεταρρυθμίσεων και, αφετέρου, με την άτυπη συνάντηση στο Hampton Court τον παρελθόντα Οκτώβριο. Στο Hampton Court, οι ηγέτες της ΕΕ ανέλυσαν τον τρόπο με τον οποίο οι ευρωπαϊκές αξίες θα μπορούσαν να στηρίξουν τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών και των κοινωνιών μας και να μας βοηθήσουν να αντιμετωπίσουμε μεγάλες προκλήσεις με σαφώς ευρωπαϊκή προσέγγιση. Στη συνέχεια, στο τέλος του παρελθόντος έτους, η συμφωνία του Δεκεμβρίου για τις δημοσιονομικές προοπτικές σηματοδότησε άλλο ένα βήμα εμπρός: μόλις λάβει την τελική της μορφή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η συμφωνία αυτή θα διανοίξει προοπτικές για νέες επενδύσεις με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Υπάρχει λοιπόν ένα κοινό όραμα και μία έντονη συναίνεση ως προς το τι πρέπει να γίνει – με στήριξη σε ανώτατο επίπεδο. Η Ευρώπη πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως όλο το φάσμα των πολιτικών και των μέσων που διαθέτει: δεν έχει την πολυτέλεια να υιοθετήσει επιλεκτικά τις λύσεις που τη βολεύουν πολιτικά. Οι υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές είναι πρωταρχική απαίτηση για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της. Η Ευρώπη χρειάζεται επίσης ένα περιβάλλον που να ευνοεί τη δημιουργικότητα των Ευρωπαίων μέσω της δημιουργίας ενός ελκυστικότερου τόπου για επενδύσεις, καινοτομία και εργασία. Η απαλλαγή των επιχειρήσεων από περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες και ξεπερασμένους

¹ ΕΕ L 205 (06.08.2005).

γραφειοκρατικούς ελέγχους ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, προωθεί την επέκταση των υφιστάμενων επιχειρήσεων και δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας. Μεγαλύτερες και αποτελεσματικότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις είναι ο καταλύτης για την οικονομία της γνώσης, δεδομένου ότι έτσι τονώνονται η έρευνα και η υψηλή κατάρτιση, γεγονός που με τη σειρά του προωθεί την κοινωνική ένταξη και την αύξηση της αγοραστικής δύναμης επί έναν περισσότερο μακροχρόνιο και υγιή εργασιακό βίο. Η προώθηση της οικολογικής καινοτομίας και η διάδοση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών δημιουργούν συνθήκες αειφορίας καθώς και οικονομική ανάπτυξη. Ο εκσυγχρονισμός των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας σημαίνει περισσότερους απασχολούμενους, μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα στις αλλαγές, υψηλότερη παραγωγικότητα και βιωσιμότερη και δικαιότερη οικονομική ανάπτυξη. Επίσης, το μεγαλύτερο άνοιγμα του παγκόσμιου εμπορίου με την επίτευξη μιας ικανοποιητικής συμφωνίας ΠΟΕ στο τέλος του 2006 θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες και θα δώσει νέα ώθηση στην ανταγωνιστικότητα τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης. Όλοι αυτοί οι στόχοι πρέπει να επιτευχθούν με παράλληλη τήρηση των επιταγών της βιώσιμης ανάπτυξης.

Το πρώτο βήμα για να **μετατραπεί το φιλόδοξο αυτό σχέδιο σε πράξη** είναι η δημιουργία των αναγκαιών μέσω υλοποίησης. Για το λόγο αυτό πρέπει, αφενός, να υιοθετηθεί μία προσέγγιση που θα βασίζεται στην εταιρική σχέση και, αφετέρου, τα κατάλληλα μέτρα να λαμβάνονται στο κατάλληλο επίπεδο.

- Τα κράτη μέλη έχουν εκπονήσει εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων λαμβάνοντας ως κοινή βάση τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν και τα βασικά εργαλεία εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας: περιλαμβάνουν μία σειρά εθνικών δεσμεύσεων και συγκριτικών αναλύσεων για την παρακολούθηση της προόδου τους μήνες και τα έτη που ακολουθούν.
- Το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Επιτροπή συνεργάζονται για τον προσδιορισμό των δράσεων που απαιτούνται σε κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να καταστεί υλοποιήσιμη η ατζέντα για την ανάπτυξη και την απασχόληση: Το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας² το οποίο έγινε δεκτό με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο 2005, έχει αρχίσει να αποδίδει καρπούς με τη μορφή μεγάλου αριθμού σημαντικών προτάσεων οι οποίες συμπληρώνουν τις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη.

Σε πολλούς τομείς, το επίκεντρο της δράσης εντοπίζεται σε **επίπεδο κράτους μέλους** (ή σε περιφερειακό ή σε τοπικό επίπεδο) – όπως, όσον αφορά τις πολιτικές της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας όπου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι κοινωνικοί εταίροι. Αλλά το γεγονός ότι οι δράσεις εφαρμόζονται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο δεν σημαίνει ότι δεν έχουν συνέπειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο: με την αλληλεξάρτηση που δημιουργεί η ενιαία αγορά, ακόμη και οι οικονομίες με τις καλύτερες επιδόσεις επηρεάζονται από τα προβλήματα άλλων οικονομιών.

Ταυτόχρονα, οι κοινές προκλήσεις που ανακύπτουν δείχνουν ότι είναι δυνατή η εξεύρεση κοινών λύσεων. Πολύ σπάνια όμως οι κυβερνήσεις στρέφονται προς τους εταίρους τους για να αναζητήσουν επιτυχημένες ιδέες και λύσεις. Κάθε χώρα έχει να παρουσιάσει δείγματα έξυπνων ιδεών και επιτυχημένων πρακτικών. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων αποτελούν τράπεζα γνώσεων και εμπειριών οι οποίες πρέπει να είναι στη διάθεση όλων και

² COM(2005) 535 τελικό.

να διαδίδονται: η πλήρης εκμετάλλευση αυτού του θησαυρού των βέλτιστων πρακτικών είναι ο καλύτερος τρόπος για να αποκομίσουμε προστιθέμενη αξία από τη στρατηγική της Λισαβόνας. Ως πρώτο βήμα, η παρούσα έκθεση προτείνει μία σειρά βασικών πρωτοβουλιών που θα αποτελέσουν το κοινό πρόγραμμα για την ανάληψη εθνικής δράσης.

Επιπλέον, υπάρχουν στόχοι που δεν μπορούν να υλοποιηθούν μέσω της μεμονωμένης δράσης κρατών μελών, αλλά προϋποθέτουν δράση σε **κοινοτικό επίπεδο**. Η επιτυχία πολλών εθνικών πρωτοβουλιών θα εξαρτηθεί από τη στήριξη των εθνικών προσπαθειών μέσω της κοινοτικής δράσης και της κοινοτικής προσπάθειας να καταστεί η Ευρώπη το σωστό μέρος για να ζει και να εργάζεται κανείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται να δραστηριοποιηθεί προς την κατεύθυνση αυτή.

Η εταιρική αυτή σχέση πρέπει τώρα να εισέλθει σε νέο στάδιο. Τα αναγκαία εργαλεία υπάρχουν. Υπάρχει επίσης συναίνεση όσον αφορά τις πολιτικές που θα εφαρμοστούν. Για να δημιουργήσει τη διαφορά η στρατηγική της Λισαβόνας, πρέπει τώρα το επίκεντρο του ενδιαφέροντος να μετατοπιστεί στην υλοποίησή της.

Στην παρούσα ανακοίνωση στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο περιέχεται απολογισμός της επιτευχθείσας προόδου προς την κατεύθυνση της δημιουργίας νέας δυναμικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη:

- Στο μέρος I αξιολογείται η διαδικασία εκπόνησης των προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και υπογραμμίζονται ορισμένες βασικές πρωτοβουλίες που θα υποβληθούν προς έγκριση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στον πίνακα που επισυνάπτεται παρατίθενται παραδείγματα εθνικών πρωτοβουλιών και μέτρων και αποδεικνύεται ότι μία γόνιμη ανταλλαγή εθνικών εμπειριών μπορεί να είναι αμοιβαία επωφελής.
- Στο μέρος II παρατίθεται διεξοδική αξιολόγηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων, στην οποία υπογραμμίζονται τα ισχυρά αλλά και τα αδύναμα σημεία τα οποία πρέπει να επανεξεταστούν και να επικαιροποιηθούν από τα κράτη μέλη. Παρατίθεται επίσης αξιολόγηση της ζώνης του ευρώ.
- Στο παράρτημα I παρατίθεται λεπτομερέστερη ανάλυση των μακρο-οικονομικών και μικρο-οικονομικών πτυχών αλλά και του θέματος της απασχόλησης, όπως παρουσιάζονται στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων. Όσον αφορά το θέμα της απασχόλησης, το σχετικό κεφάλαιο χρησιμεύει και ως βάση της κοινής έκθεσης για την απασχόληση.

2. ΝΑ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΘΟΥΜΕ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τα δύο βασικά μέσα για την υλοποίηση της νέας στρατηγικής της Λισαβόνας είναι το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας, όπου καθορίζονται όσα πρέπει να γίνουν σε κοινοτικό επίπεδο, και τα 25 εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων: πρόκειται για την πολιτική που θα ακολουθήσει κάθε κράτος μέλος ανταποκρινόμενο στις βασικές προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί. Τα μέσα αυτά πρέπει να λειτουργήσουν αλληλένδετα ώστε να προκύψουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

2.1. Το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας

Κατά τους έξι μήνες που μεσολάβησαν από την έγκρισή του, σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί όσον αφορά το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας. Η Επιτροπή έχει ήδη εγκρίνει τα δύο τρίτα των προβλεπόμενων πράξεων. Ωστόσο, οι νομοθετικές προτάσεις θα αρχίσουν να παράγουν αποτελέσματα μόνον μετά την έγκρισή τους από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Επιπλέον, πολλές από τις χρηματοδοτικές δράσεις εξαρτώνται από την ολοκλήρωση και την εφαρμογή των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013.

Το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας περιέχει ορισμένες σημαντικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση, αφενός, των αποφασιστικής σημασίας διασυνοριακών επιπτώσεων της έρευνας και της καινοτομίας και, αφετέρου, του κατακερματισμού των ευρωπαϊκών προσπάθειών στον τομέα της έρευνας: πρόκειται συγκεκριμένα για το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την επίδειξη και για το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία. Η Επιτροπή έχει επίσης καθορίσει σαφείς πρωτοβουλίες για τη βελτίωση του περιβάλλοντος της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη με την ανακοίνωσή της «Περισσότερη έρευνα και καινοτομία για την Ευρώπη: μία κοινή προσέγγιση»³. Το 7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο εισάγει ένα νέο μοντέλο στήριξης της έρευνας – κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες – με τη μορφή συμπράξεων του δημόσιου-ιδιωτικού τομέα ώστε να στηριχθεί η ελπιδοφόρα νέα έρευνα και να δοθεί στην ευρωπαϊκή βιομηχανία πρωτεύουσα θέση σε τομείς που εκτείνονται από το υδρογόνο και τις κυψέλες καυσίμου, την αεροναυπηγική και τις εναέριες μεταφορές έως την καινοτόμο ιατρική και τη νανοηλεκτρονική. Το πρόγραμμα Galileo, το δορυφορικό σύστημα πλοήγησης, και η ανάπτυξη συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης των σιδηροδρομικών και αεροπορικών μεταφορών είναι άλλα χαρακτηριστικά παραδείγματα βιομηχανικών σχεδίων αιχμής με έντονη ευρωπαϊκή διάσταση.

Η προβλεπόμενη μεταρρύθμιση του κοινοτικού πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων για την E&A, θα διευκολύνει τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και πιστεύεται ότι θα οδηγήσει σε περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της E&A. Το πρόγραμμα περιέχει επίσης δράσεις με στόχο την τόνωση της οικολογικής καινοτομίας και την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Το πλαίσιο δύναται να επεκταθεί ώστε να καλύπτει νέες διατάξεις για τη στήριξη της καινοτομίας, ειδικότερα στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Επιπλέον, πρέπει να διευκολυνθεί η κρατική στήριξη των νεοσύστατων και των καινοτόμων επιχειρήσεων, όχι μόνο μέσω της άμεσης χρηματοδοτικής ενίσχυσης αλλά και μέσω της ευκολότερης πρόσβασης στη χρηματοδότηση με κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Ως πρόσθετο σημαντικό βήμα για την υλοποίηση του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας, η Επιτροπή εγκαινίασε μία νέα, περισσότερο ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για τη βελτίωση των όρων που διέπουν τις μεταποιητικές βιομηχανίες. Οι βιομηχανίες αυτές απασχολούν περισσότερα από 34 εκατ. άτομα και καλύπτουν ποσοστό άνω του 80% των δαπανών E&A του ιδιωτικού τομέα της ΕΕ.

Ορισμένες δράσεις που περιέχονται στο κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας στοχεύουν στο να καταστήσουν την Ευρώπη έναν ελκυστικότερο τόπο εργασίας και επενδύσεων. Στις δράσεις αυτές συγκαταλέγονται πρωτοβουλίες που θα καταστήσουν την εσωτερική αγορά υπηρεσιών μία πραγματικότητα, μέτρα για την προώθηση της κανονιστικής μεταρρύθμισης, για τη βελτίωση του φορολογικού και δασμολογικού περιβάλλοντος προς όφελος της οικονομικής δραστηριότητας, για την διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά και την

³ COM(2005) 488 τελικό.

αύξηση της ανταγωνιστικότητας των αγορών, ειδικότερα στους τομείς της ενέργειας και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για τους οποίους η Επιτροπή έχει ξεκινήσει σχετική μελέτη.

Νομοθετικά μέτρα έχουν επίσης προταθεί προκειμένου να δημιουργηθεί ένας «ενιαίος χώρος πληρωμών» στην ΕΕ και να καταστούν οι διασυνοριακές πληρωμές εξίσου εύκολες και προσιτές με τις πληρωμές στο εσωτερικό κάθε κράτους. Από το γεγονός αυτό και μόνο θα μπορούσε να εξοικονομηθεί για την οικονομία της ΕΕ ποσό μεταξύ 50 και 100 δις ετησίως. Άλλες αξιοσημείωτες πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν τη βελτίωση της πρόσβασης στα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, ειδικότερα για τις ΜΜΕ. Νέες μορφές κοινοτικών χρηματοδοτήσεων, για παράδειγμα εγγυοδοσίες και επενδύσεις σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, θα είναι διαθέσιμες μέσω του προγράμματος ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας. Το πρόγραμμα αυτό θα συμβάλει επίσης ώστε η αγορά να στραφεί σε καινοτόμες λύσεις όσον αφορά τη βελτίωση του ενεργειακού εφοδιασμού (ειδικότερα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) καθώς και της ζήτησης (με μέτρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης). Παράλληλα, η Επιτροπή έχει προωθήσει φιλόδοξα μέτρα ώστε να συμβάλλει στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας μέσω της άρσης εμποδίων που περιορίζουν την κινητικότητα και μιας κοινής προσέγγισης της οικονομικής μετανάστευσης, καθώς και μέσω προσπαθειών για την αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων που προκύπτουν από την αναδιάρθρωση της οικονομίας.

Τα κοινοτικά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη είναι από κοινού υπεύθυνα όσον αφορά την ποιότητα του ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Η Επιτροπή έχει εντείνει τις προσπάθειές της ώστε να βελτιωθεί η κοινοτική νομοθεσία. Οι επιπτώσεις από τις δράσεις αυτές θα είναι βεβαίως πολύ σημαντικότερες εάν συνοδεύονται από αποφασιστικές προσπάθειες των κρατών μελών να βελτιώσουν την ποιότητα των εθνικών τους νομοθεσιών και να μειώσουν το διοικητικό κόστος που επιβαρύνει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

2.2. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων

Σχεδόν ένα έτος από τη θέσπιση της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η εταιρική σχέση παρουσιάζει ένα πολλά υποσχόμενο ξεκίνημα. Οι αρμοδιότητες όσον αφορά την ανάληψη δράσεων έχουν σαφώς οριοθετηθεί. Όλα τα κράτη μέλη έχουν εκπονήσει εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων βάσει ενός ενιαίου συνόλου ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών. Αυτά τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων συνιστούν και τα βασικά εργαλεία για την εφαρμογή της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας δεδομένου ότι μέσω αυτών οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές μετατρέπονται σε μεταρρυθμίσεις των οποίων ο σχεδιασμός και η υλοποίηση είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών. Το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν εκπονήσει τα προγράμματα αυτά, συχνά εντός πολύ περιοριστικών προθεσμιών, συνιστά μία πρώτη ενδεικτική δοκιμασία.

Σε συμφωνία με τη νέα προσέγγιση της εταιρικής σχέσης, και για να διευκολυνθεί η συνεργασία και η προβολή της όλης διαδικασίας στο κοινό, όλα τα κράτη μέλη διόρισαν έναν εθνικό συντονιστή για τη στρατηγική της Λισαβόνας. Εν τω μεταξύ, πολλά κράτη μέλη εκμεταλλεύτηκαν την ευκαιρία της εκπόνησης των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων προκειμένου να εξορθολογίσουν τον εσωτερικό συντονισμό μεταξύ των διάφορων κρατικών υπηρεσιών τους. Από την πλευρά της, η Επιτροπή διατήρησε στενές επαφές με τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την εκπόνηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και τις βοήθησαν όπου μπορούσαν ώστε να σχεδιαστούν όσο το δυνατό καλύτερα οι εθνικές πολιτικές.

Η Επιτροπή αξιολόγησε προσεκτικά κάθε εθνικό πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη τις εργασίες της επιτροπής οικονομικής πολιτικής και της επιτροπής για την απασχόληση⁴. Λεπτομερής εξέταση κάθε εθνικού προγράμματος, όπου υπογραμμίζονται οι θετικές πλευρές καθώς και ορισμένα θέματα που πρέπει να μελετηθούν και να βελτιωθούν περαιτέρω, παρατίθεται στο μέρος II. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εξετάσουν τα σημεία τα οποία θίγει και η ίδια στα συμπεράσματά της. Θα προσέξει ιδιαίτερα τα θέματα αυτά κατά τις μεταγενέστερες συζητήσεις της με τα κράτη μέλη και στο πλαίσιο της παρακολούθησης της υλοποίησης των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων καθ'όλη τη διάρκεια του 2006.

Για να εδραιωθεί και να σταθεροποιηθεί η διαδικασία, η Επιτροπή προτείνει να διατηρηθούν οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές βάσει των οποίων καταρτίστηκαν τα εθνικά προγράμματα. Επιπλέον, η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβεί, όσον αφορά τα εν λόγω εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων, σε επίσημες συστάσεις ειδικά για κάθε χώρα. Δεδομένου ότι είναι το πρώτο έτος εφαρμογής της εταιρικής σχέσης, χρειάζεται χρόνος προκειμένου τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων να μπορέσουν να ενσωματωθούν πλήρως στις εθνικές πολιτικές και στις εθνικές δομές. Η Επιτροπή δίδει άμεση προτεραιότητα στη διαμόρφωση ισχυρών σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τα κράτη μέλη, οι οποίες θα βασίζονται στην ενσυνείδητη αποδοχή των προγραμμάτων από τα ίδια τα κράτη μέλη. Ωστόσο, δεν θα παραλείψει να χρησιμοποιεί τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, περιλαμβανομένης και της διατύπωσης συστάσεων ειδικά για μία χώρα, εφόσον κρίνει ότι με τον τρόπο αυτό συμβάλλει στην ομαλή εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας.

Παρά τα στενά χρονικά περιθώρια, τα περισσότερα κράτη μέλη κατέβαλαν σύντονες προσπάθειες ώστε να εμπλέξουν τα εθνικά κοινοβούλια, τα ενδιαφερόμενα μέρη, τους αντιπροσώπους των περιφερειακών αρχών και της τοπικής αυτοδιοίκησης στη χάραξη των εθνικών τους προγραμμάτων. Δεδομένου ότι η στρατηγική της Λισαβόνας είναι μία μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη διαδικασία που απαιτεί επιτόπου εφαρμογή, η συνεχής ανάμιξη των κοινοβουλίων, των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών είναι ζωτικής σημασίας. Πράγματι, η δημόσια αποδοχή εξαρτάται από το κατά πόσο οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα αναγνωρίσουν ότι η μεταρρύθμιση είναι αναγκαία και θα τους βοηθήσει να βελτιώσουν τη ζωή τους. Μία τέτοια ενσυνείδητη αποδοχή μπορεί να προκύψει μόνον εφόσον υπάρχει άμεση ή έμμεση, μέσω αντιπροσωπευτικών οργανώσεων, συμμετοχή στη διαμόρφωση των μεταρρυθμίσεων. Πολλά απομένουν να γίνουν για να πεισθούν οι πολίτες ότι οι μεταρρυθμίσεις θα συμβάλλουν σε μεγαλύτερη ευημερία για όλους και, κατά συνέπεια, να εμπλακούν στην εν λόγω διαδικασία. Για να γίνει αυτό, απαιτούνται μεγάλες προσπάθειες τόσο από τα κράτη μέλη όσο και από τα όργανα της ΕΕ.

2.2.1. Αξιολόγηση των διάφορων τομέων πολιτικής

Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τρεις βασικούς τομείς πολιτικής για ανάλυση δράσης: τον μακρο-οικονομικό, τον μικρο-οικονομικό και τον τομέα της απασχόλησης. Συμπεράσματα μπορούν να συναχθούν από τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων στους τρεις αυτούς τομείς.

⁴ Επιτροπή οικονομικής πολιτικής: Η έκθεση για τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων 2005, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας, ECFIN/EPC(2005)REP/55392, είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/epc/documents/2005/nationalreports/nrp_report_en.pdf. Η καλούμενη εξέταση «Κέιμπριτζ» όσον αφορά την πτυχή της απασχόλησης των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων βρίσκεται διαθέσιμη στον ιστότοπο: http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/emco_en.htm

- Η δημοσιονομική πειθαρχία είναι η σημαντικότερη μακροοικονομική πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη. Εκφράζεται συνήθως σε όρους βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών – οι μεταρρυθμίσεις στις συντάξεις, την υγεία και την αγορά εργασίας καθώς και η βραχυπρόθεσμη δημοσιονομική εξυγίανση είναι τα μέσα που εξασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών σε μία γιγαντιαία κοινωνία. Ο παράλληλος στόχος της βελτίωσης των δημόσιων οικονομικών συνήθως αντιμετωπίζεται με μέτρα που στοχεύουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης. Ορισμένα νέα κράτη μέλη βλέπουν στην εισαγωγή του ευρώ μία μεγάλη πρόκληση η οποία προϋποθέτει τη δημοσιονομική εξυγίανση και την ευθυγράμμιση των δεικτών πληθωρισμού τους με αυτούς των κρατών της ζώνης του ευρώ. Άλλοι παράγοντες στους οποίους αναφέρονται ορισμένα κράτη μέλη είναι η σταθερότητα των εξωτερικών λογαριασμών και των τιμών.
- Για να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους, τα κράτη μέλη τείνουν να προτιμούν τις περικοπές των δαπανών από την αύξηση των φόρων, χωρίς, πολλές φορές, να προσδιορίζονται σαφώς οι τομείς στους οποίους θα γίνουν οι περικοπές αυτές. Ωστόσο, ορισμένα κράτη, ιδίως της ζώνης του ευρώ, δεν παρέχουν επαρκείς πληροφορίες όσον αφορά τα μέτρα που προτίθενται να λάβουν για την βραχυπρόθεσμη δημοσιονομική εξυγίανση. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν σαφώς την πρόθεση να βελτιώσουν την ποιότητα των δημόσιων οικονομικών τους διοχετεύοντας ένα μέρος των δημόσιων πόρων στην αύξηση των επενδύσεων σε υποδομές, ανθρώπινο δυναμικό και Ε&Α. Ωστόσο, σε λίγα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων περιγράφονται με σαφήνεια οι δημοσιονομικές επιπτώσεις των προτεινόμενων μέτρων.
- Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υπέβαλαν κατά το πλείστον ολοκληρωμένα και μακρόπνοα εθνικά προγράμματα προκειμένου να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, να τονώσουν την παραγωγικότητα της εργασίας μέσω της Ε&Α, της καινοτομίας και του ελκυστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, και να αυξήσουν την απασχόληση και τα ποσοστά συμμετοχής στην εργασία. Τα μέτρα συνίστανται κυρίως στην αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, στην αύξηση της προσφοράς εργασίας και στην περιστολή της γραφειοκρατίας. Τα προγράμματα αυτά τυγχάνουν ευρείας στήριξης εκ μέρους της Επιτροπής, ωστόσο, τα μέτρα πρέπει επίσης να στοχεύουν στην ταχύτερη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών, στη στήριξη των προσαρμογών της αγοράς εργασίας, στη δημιουργία ανταγωνιστικότερων και περισσότερο ολοκληρωμένων αγορών υπηρεσιών, και στην πιο εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- Τις επρχόμενες δεκαετίες, οι γιγαντιαίοι πληθυσμοί της Ευρώπης θα ασκούν όλο και εντονότερες πιέσεις στα δημόσια οικονομικά. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι για να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και, παράλληλα, να ανταποκριθούν στις ανησυχίες της κοινωνίας και στις οικονομικές αλλαγές, πρέπει οπωσδήποτε να εκσυγχρονίσουν τα συνταξιοδοτικά συστήματα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, σε πολλά κράτη, τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή προβλέπεται να ληφθούν κρίνονται αποσπασματικά ή ανεπαρκή.
- Το σύνολο της στρατηγικής μεταρρυθμίσεων πρέπει να παρουσιάζει συνοχή: οι μεταρρυθμίσεις στους διάφορους τομείς πρέπει να αλληλοστηρίζονται. Για το λόγο αυτό, ορισμένα κράτη μέλη συνδέουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών με τη μείωση της ανεργίας (μείωση των δαπανών για επιδόματα ανεργίας, αύξηση των φορολογικών

εσόδων λόγω της καλύτερης χρησιμοποίησης του εργατικού δυναμικού). Μία τέτοια ολοκληρωμένη προσέγγιση αυξάνει τη συνοχή μεταξύ των διάφορων μερών των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων.

Η μικρο-οικονομική διάσταση

- Συνολικά, τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων αντικατοπτρίζουν πιστά την ανάγκη δημιουργίας μιας οικονομίας της γνώσης και βελτίωσης της ελκυστικότητας της Ευρώπης ως τόπου επιχειρηματικής και επενδυτικής δραστηριότητας. Οι πολιτικές στους τομείς της έρευνας και καινοτομίας είναι βασικές προτεραιότητες για όλα τα κράτη μέλη. Πολλά κράτη μέλη δίδουν ιδιαίτερη σημασία στις δράσεις για την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης, κυρίως μέσω της προώθησης δικτύων. Τα δίκτυα αυτά συνενώνουν πανεπιστημιακά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ώστε μέσω της στενής τους συνεργασίας και διάδρασης να προκύπτουν θετικά αποτελέσματα για την καινοτομία και τη μεταφορά γνώσης. Το γεγονός αυτό, με τη σειρά του, δημιουργεί σημαντικά οφέλη για την οικονομία στο σύνολό της. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν την ιδιαίτερη σημασία που έχει η ευκολότερη πρόσβαση στην χρηματοδότηση, έστω κι αν ακολουθούνται διαφορετικές προσεγγίσεις για την επίτευξή της. Τα περισσότερα κράτη μέλη δίδουν επίσης, μεταξύ των βασικών θεμάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν, ιδιαίτερη έμφαση στο επιχειρηματικό περιβάλλον και στην επιχειρηματικότητα, στην βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων (περιλαμβανομένων και των ανανεώσιμων ενεργειών και της ενεργειακής απόδοσης), στις μεταφορικές συνδέσεις και στην υλικοτεχνική υποστήριξη.
- Αν οι δεκαοχτώ χώρες επιτύχουν τους στόχους που έχουν θέσει (σε ορισμένες περιπτώσεις, εν μέρει) όσον αφορά τις δαπάνες για Ε&Α, τότε εκτιμάται ότι οι εν λόγω δαπάνες θα αυξηθούν περίπου κατά 2,6% μέχρι το 2010. Οι δαπάνες αυτές παρουσιάζουν στασιμότητα από το 2001, και ανέρχονται, ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 1,9% περίπου για το σύνολο της ΕΕ. Μεσο-μακροπρόθεσμα, στα περισσότερα κράτη μέλη θα χρειαστεί περαιτέρω ενίσχυση των εθνικών συστημάτων Ε&Α και καινοτομίας. Επιπλέον, αν και όλα τα κράτη μέλη εκτιμούν τη σημασία της διάδοσης και της αποτελεσματικής χρησιμοποίησης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών καθώς και των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, δεν είναι πάντα σαφής η σχέση μεταξύ των προκλήσεων που έχουν προσδιοριστεί και των προτεινόμενων μέτρων.
- Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων περιέχουν πολλά παραδείγματα πρωτοβουλιών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον σε διάφορους τομείς πολιτικών. Για παράδειγμα, τα περισσότερα κράτη μέλη προσπαθούν να εκμεταλλευτούν συνεργίες μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής προστασίας (με την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας, με την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της οικολογικής καινοτομίας καθώς και με την προστασία των φυσικών πόρων). Τα περισσότερα εθνικά προγράμματα επικεντρώνονται επίσης στη σημασία των σύγχρονων μεταφορικών υποδομών και των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (για παράδειγμα, ευρυζωνικές συνδέσεις). Τέτοιο ακριβώς είναι το είδος των επενδύσεων των οποίων την προώθηση πρέπει να επιδιώκουν τα κράτη μέλη, χρησιμοποιώντας τους πόρους που προορίζονται για τις πολιτικές συνοχής και ανάπτυξης της υπαίθρου.
- Γενικά, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στην ανάγκη τόνωσης του ανταγωνισμού και διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά. Λίγα μόνο κράτη μέλη αναφέρονται σε συγκεκριμένες δράσεις, όπως, για

παράδειγμα, στη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών, τομέας στον οποίο πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες, όπως, όσον αφορά το πραγματικό άνοιγμα των ενεργειακών αγορών, τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις δημόσιες συμβάσεις ή τη διασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον τομέα των υπηρεσιών.

- Όσον αφορά τις ΜΜΕ, τα περισσότερα προγράμματα δεν είναι αρκούντως τολμηρά ώστε να προωθούν μία θετικότερη στάση απέναντι στην επιχειρηματικότητα και να ενθαρρύνουν περισσότερους ιδιώτες να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Σημαντικό ρόλο σ' αυτό μπορούν να διαδραματίσουν η εκπαίδευση, η διευκόλυνση της μεταφοράς των υφιστάμενων επιχειρήσεων και η υποβάθμιση του στιγματισμού της αποτυχίας. Πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο λήψης συμπληρωματικών μέτρων σχετικά με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ή συναφών μέτρων με στόχο τη βελτίωση των επενδύσεων.
- Η βελτίωση της νομοθεσίας είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ανταγωνιστικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την άρση των εμποδίων που περιορίζουν την καινοτομία και την αλλαγή. Όλα σχεδόν τα κράτη μέλη εξετάζουν το θέμα αυτό αποσπασματικά, αλλά σε πολλές περιπτώσεις απαιτείται μία περισσότερο ολοκληρωμένη προσέγγιση. Η ανάληψη δράσης σε κοινοτικό επίπεδο είναι αναγκαία αλλά δεν θα επαρκέσει από μόνη της. Πολλοί από τους κανόνες που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, για παράδειγμα, οι κανόνες περί φορολογίας, κοινωνικής ασφάλισης ή περιφερειακού σχεδιασμού, εκπονούνται σε εθνικό (ή τοπικό) επίπεδο. Υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις κοινοτικές οδηγίες, ο οποίος ενδεχομένως δημιουργεί διοικητικές δαπάνες που δεν απαιτούνται όμως από το κοινοτικό μέτρο καθαυτό. Για να υπάρξει σαφής διαφορά στο επιχειρηματικό περιβάλλον, θα χρειαστεί αλλαγή νοοτροπίας ως προς τον τρόπο με τον οποίο προετοιμάζονται και λαμβάνονται οι αποφάσεις.
- Με τη συνολική και συντονισμένη εφαρμογή των διάφορων μικρο-οικονομικών πολιτικών θα προκύψουν πολύ περισσότερα οφέλη απ' όσα θα απέφερε το άθροισμα των μεμονωμένων πολιτικών. Για παράδειγμα, τα οφέλη από τις αυξημένες επενδύσεις σε Ε&Α θα είναι περισσότερα όταν υιοθετηθούν ταχέως νέες τεχνολογίες από την αγορά, γεγονός που με τη σειρά του εξαρτάται από τον βαθμό ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών.

Η απασχόληση

- Όλα τα προγράμματα δίδουν μεγάλη έμφαση στην προσέλκυση και τη διατήρηση περισσότερων ατόμων στην απασχόληση. Ο στόχος αυτός είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να αντισταθμιστούν οι επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού στην προσφορά εργατικού δυναμικού και στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Δεκαεπτά κράτη μέλη σχεδιάζουν τώρα τα μέτρα που θα λάβουν, βασιζόμενα στους εθνικούς στόχους που έχουν τεθεί όσον αφορά τα ποσοστά απασχόλησης. Ιδιαίτερες προσπάθειες καταβάλλονται ή προβλέπονται για τη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών σχετικά με την απασχόληση. Άλλα μέτρα εκπονούνται για να βοηθηθούν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι, για να στηριχθεί η ένταξη των νέων και των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας και για να εκσυγχρονιστούν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Οι προσπάθειες αυτές συνάδουν κατά πολύ με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο των κοινοτικών στόχων για την κοινωνική προστασία και

την κοινωνική ένταξη. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα και η βιωσιμότητά τους περιορίζονται από μία τάση για εφαρμογή αποσπασματικών πολιτικών. Οι πιθανότητες να τελεσφορήσουν οι προσπάθειες αυτές θα είναι μεγαλύτερες εάν υιοθετηθεί μία προσέγγιση της εργασίας που θα βασίζεται στον κύκλο ζωής, ώστε να διευκολύνονται οι ταχύτερες αλλαγές της εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

- Η σημασία της λήψης περαιτέρω μέτρων για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων υποβαθμίζεται σε μεγάλο βαθμό. Η αύξηση της δυνατότητας ανταπόκρισης των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας και για την υψηλότερη παραγωγικότητα. Ωστόσο, η ισορροπία που επικρατεί σε πολλά κράτη μέλη μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας έχει σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση όλο και περισσότερο κατακερματισμένων αγορών εργασίας. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στη δημιουργία προϋποθέσεων “ευελισφάλειας”. Πρόκειται για τον συνδυασμό, αφενός, επαρκώς ευέλικτων συμβάσεων εργασίας που θα συνοδεύονται από αποτελεσματικές και ενεργές πολιτικές στον τομέα της αγοράς εργασίας, ώστε να διευκολύνεται η αλλαγή εργασίας, και ενός αξιόπιστου συστήματος δια βίου μάθησης, που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες, και, αφετέρου, επαρκούς κοινωνικής προστασίας. Η πρόοδος που θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της σύνδεσης του φορολογικού συστήματος και του συστήματος παροχών είναι ένα καλό παράδειγμα του πως τα κράτη μέλη μπορούν να εμπνευστούν από τους εταίρους τους. Μεγαλύτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στην ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.
- Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν ότι είναι ζωτικής σημασίας να αναπτύξουμε τις δεξιότητες που απαιτούνται στο πλαίσιο των οικονομιών που βασίζονται στη γνώση και να επενδύσουμε στο ανθρώπινο δυναμικό μέσω της καλύτερης εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Ωστόσο, τα προβλεπόμενα μέτρα επικεντρώνονται περισσότερο στην ποιοτική μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων, στην καλύτερη πρόσβαση σε απόκτηση προσόντων και στη διαφάνεια των προσόντων, παρά στην επιτάχυνση του ρυθμού επενδύσεων και στην επίτευξη μιας πραγματικής τομής.

2.2.2. Γενικά συμπεράσματα

Τα εθνικά προγράμματα, παρά το ότι δεν είναι όλα της ίδιας ποιότητας, συνιστούν μία καλή βάση για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων. Υπάρχει μεγάλη σύγκλιση απόψεων όσον αφορά τον εντοπισμό των βασικών προκλήσεων και την ιεράρχηση της προτεραιότητας που πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπισή τους: για παράδειγμα, η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η απασχόληση, η E&A και η καινοτομία, το επιχειρηματικό περιβάλλον και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Τα κύρια συμπεράσματα που μπορούν να συναχθούν στο παρόν αρχικό στάδιο είναι τα ακόλουθα:

- Με δεδομένο ότι τα κράτη μέλη εκκινούν από διαφορετική αφετηρία, τα εθνικά προγράμματα παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Για παράδειγμα, η προσέγγιση των στόχων ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό: ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη διανύσει μεγάλη πορεία προς την ενσωμάτωση των κοινοτικών και εθνικών στόχων και έχουν καθορίσει σαφείς, συχνά ποσοτικούς, στόχους και χρονοδιαγράμματα, ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της προόδου. Ωστόσο, άλλα προγράμματα είναι λιγότερο ολοκληρωμένα στο παρόν στάδιο και θα μπορούσαν να αντλήσουν οφέλη από τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο άλλα κράτη μέλη προσέγγισαν παρόμοιες προκλήσεις. Αν και

ορισμένα προγράμματα παραθέτουν με σαφήνεια το περιεχόμενο και τη μορφή των μέτρων πολιτικής που έχουν ληφθεί ή έχουν προταθεί, σε άλλα, οι πληροφορίες αυτές συχνά είναι ανύπαρκτες. Συχνά επίσης δεν γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιαγράμματα καθώς και σε λεπτομέρειες σχετικά με τις δημοσιονομικές πτυχές των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων. Το γεγονός αυτό θα καταστήσει δυσχερέστερη την υλοποίησή τους.

- Η ενσωμάτωση των τριών διαστάσεων (μακρο-οικονομικής, μικρο-οικονομικής και απασχόλησης) είναι δυνατό να αυξηθεί. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων συνιστούν μέσα ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη μιας συνεκτικής προσέγγισης, αλλά ορισμένα προγράμματα έχουν επιτύχει την συνοχή αυτή περισσότερο από άλλα. Τα οφέλη που προκύπτουν σε έναν τομέα συχνά εξαρτώνται από την πρόοδο που σημειώνεται σε έναν άλλον. Για παράδειγμα, τα οφέλη από τις επιπλέον επενδύσεις σε E&A θα είναι πολύ μεγαλύτερα αν δημιουργηθούν και οι αναγκαίες συνθήκες για την μετατροπή των επενδύσεων αυτών σε ανάπτυξη: τουτέστιν, συνθήκες όπως οι ανταγωνιστικές αγορές, το κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο και η υψηλή κατάρτιση του εργατικού δυναμικού.
- Αν και ο ανταγωνισμός και η κατάργηση των εμποδίων στην πρόσβαση της αγοράς, και ειδικότερα της αγοράς των υπηρεσιών, αποτελούν πρόκληση για το ήμισυ σχεδόν των κρατών μελών, λίγα μόνο εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις αυτές. Οι ανταγωνιστικές αγορές είναι προαπαιτούμενο για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας. Επιπλέον, αν και πολλά κράτη μέλη έχουν θέσει εθνικούς στόχους για τις επενδύσεις σε E&A και για την απασχόληση, ορισμένα άλλα δεν έχουν θέσει τέτοιους στόχους παρά τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
- Πολλά κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι τα κοινοτικά κονδύλια συνοχής και ανάπτυξης της υπαίθρου δαπανώνται με στόχο τη στήριξη της στρατηγικής της Λισαβόνας γενικότερα. Πράγματι, πρέπει να προγραμματιστεί η απευθείας στήριξη των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων. Επιπλέον, απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την ανάπτυξη μηχανισμών συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων για τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων και των αρμόδιων φορέων για την προετοιμασία των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων για το 2007-2013. Οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει να δημιουργηθούν σύντομα καθώς εντείνεται ο ρυθμός προετοιμασίας των εν λόγω προγραμμάτων, αρχής γενομένης από την έγκριση των εθνικών στρατηγικών για την πολιτική συνοχής (τα «εθνικά στρατηγικά πλαίσια αναφοράς»).
- Τέλος, εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι, με λίγες εξαιρέσεις, το ευρύ κοινό δεν έχει ενσυνείδητα αποδεχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Επίσης, η κάλυψη της στρατηγικής αυτής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υπήρξε περιορισμένη. Ως εκ τούτου, δεν μπορούμε ακόμη να ισχυριστούμε ότι μεγάλα τμήματα του πληθυσμού γνωρίζουν τη στρατηγική αυτή, πόσο μάλλον ότι την έχουν ενστερνιστεί. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την ανάγκη για μία ειδική επικοινωνιακή στρατηγική η οποία θα εκμεταλλευόταν στο έπακρο την οικονομική ανάλυση και θα πρότεινε τρόπους και δράσεις που θα απέβαιναν προς όφελος του κάθε πολίτη. Ομοίως, οι κοινωνικοί εταίροι, οι οποίοι έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν τόσο ως συμμετέχοντες στη διαδικασία όσο και ως μεταδότες μηνυμάτων, πρέπει να εμπλακούν περισσότερο ενεργά στη διαδικασία διακυβέρνησης.

3. ΈΝΑ ΑΚΟΜΗ ΒΗΜΑ : ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν **εγκαίρως και πλήρως τα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματά τους**. Ωστόσο, η διαδικασία επεξεργασίας και αξιολόγησης των εν λόγω προγραμμάτων έχει φέρει στο φως ελλείψεις που πρέπει να καλυφθούν και συνέργειες που πρέπει να αξιοποιηθούν. Σε πολλές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις και να βελτιώσουν τα εθνικά προγράμματά τους εμπνεόμενα από τις εμπειρίες των εταίρων τους. Σε πολλές άλλες, ορισμένα κράτη μέλη έχουν εξεύρει επιτυχείς λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα οι οποίες, αν εφαρμόζονταν από όλους, θα μπορούσαν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη σε ολόκληρη την Ένωση. Υπάρχουν επίσης προβλήματα που δεν είναι δυνατό να επιλύσουν μόνα τους τα κράτη μέλη· στην περίπτωση αυτή, η πραγματική επιτυχία εξαρτάται από τη συντονισμένη δράση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο:

- Σύμφωνα με τα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα, πολλά κράτη μέλη σκοπεύουν να αυξήσουν τις **δαπάνες E&A**· το γεγονός όμως αυτό δεν θα επιτρέψει να επιτευχθεί ο συνολικός στόχος ΕΕ, δηλαδή 3% του ΑΕΠ. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου αυτού. Είναι εξίσου αναγκαία η ορθή λειτουργία των αγορών, η αύξηση των δαπανών, η καλύτερη κατανομή τους και η πραγματική εναρμόνιση μεταξύ των προϋπολογισμών των κρατών μελών και του προϋπολογισμού της ΕΕ. Η αύξηση των δαπανών E&A θα πρέπει επίσης να συνοδεύεται από τη βελτίωση των εκπαιδευτικών υποδομών μας, την προαγωγή της αριστείας στον τομέα της εκπαίδευσης και της έρευνας, την ενίσχυση των μηχανισμών καινοτομίας, καθώς και την εγγύηση ότι οι πολιτικές της εσωτερικής αγοράς συμβάλλουν πλήρως στη μετατροπή της έρευνας και καινοτομίας σε συγκεκριμένη αξία.
- Πολλά εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα αποδίδουν ελάχιστη προσοχή στην **καλύτερη πρόσβαση στην αγορά και στη βελτίωση του ανταγωνισμού**. Οι εθνικοί κανόνες και πρακτικές, καθώς και η αυτορρύθμιση, μπορούν συχνά να κατακερματίζουν την αγορά και να παρεμποδίσουν τον ανταγωνισμό. Τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να καθορίσουν στα προγράμματά τους μεθόδους ικανές να εξαλείψουν παρόμοιους κανόνες και περιορισμούς. Η Κοινότητα έχει επίσης σημαντικές ευθύνες όσον αφορά την καθιέρωση θεμιτού και γνήσιου ανταγωνισμού (για παράδειγμα, με τη λήψη σθεναρών μέτρων κατά των συμπράξεων καθορισμού των τιμών και κατανομής των αγορών, που συνεπάγονται αύξηση του κόστους παραγωγής και επιβαρύνουν τον καταναλωτή) και τη δημιουργία πραγματικής εσωτερικής αγοράς σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Από την άλλη πλευρά, πολλά εθνικά προγράμματα δίνουν έμφαση σε δράσεις που αποβλέπουν στη διευκόλυνση της δημιουργίας και της διαχείρισης μιας επιχείρησης, στην προώθηση μεγαλύτερου επιχειρηματικού πνεύματος και στη δημιουργία ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ.
- Κατά τις επόμενες δεκαετίες, η Ευρώπη θα βρεθεί αντιμέτωπη με τις συνέπειες της **γήρανσης του πληθυσμού**. Στα εθνικά προγράμματα αναγνωρίζεται ότι είναι αναγκαίο να αναθεωρηθούν άρδην τα συνταξιοδοτικά συστήματα ώστε να διασφαλιστεί η αύξηση της απασχόλησης και η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Ωστόσο, στα περισσότερα κράτη μέλη, τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί ή που πρόκειται να ληφθούν δεν βρίσκονται στο ύψος των περιστάσεων. Είναι αναγκαίο να ληφθούν επείγοντα μέτρα ώστε να διευκολυνθεί η είσοδος των νέων στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με το Σύμφωνο για τη Νεολαία, να εξευρεθεί καλύτερος συμβιβασμός μεταξύ του επαγγελματικού και

οικογενειακού βίου και να υποβοηθηθεί η μονιμότητα της εργασίας για τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας. Εξάλλου, η ικανότητα προσαρμογής των αγορών εργασίας θα αποτελεί ένα συνεχώς διογκούμενο πρόβλημα. Η παγκοσμιοποίηση συνεπάγεται επίσης νέες προκλήσεις για την ΕΕ. Ενισχύει την ανάγκη μεγαλύτερης ικανότητας προσαρμογής των αγορών εργασίας αλλά προσφέρει και νέες προοπτικές λόγω της μεγαλύτερης διαπερατότητας των αγορών των τρίτων χωρών.

- Πολλά προγράμματα υπογραμμίζουν τη σημασία της ενέργειας. Η Ευρώπη έχει ανάγκη μιας **πράγματι ολοκληρωμένης ενεργειακής πολιτικής** που προάγει την οικονομική ανάπτυξη, παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια εφοδιασμού και συμβάλλει περισσότερο στην ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος. Μολονότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά το άνοιγμα των εγχώριων αγορών, εξακολουθεί να μην υπάρχει ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά. Το πρόβλημα της ενέργειας τίθεται σε παγκόσμιο επίπεδο· μόνο μια ευρωπαϊκή δράση μπορεί να καλύψει τις ανάγκες μας.

Βάσει αυτών, η Επιτροπή έχει καθορίσει **τέσσερις δράσεις προτεραιότητας** που πρέπει να προωθηθούν δραστήρια από το ανώτατο πολιτικό επίπεδο και να εφαρμοστούν ταχέως – έως το τέλος του 2007 το αργότερο. Με τον τρόπο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα μπορέσει να δώσει, την άνοιξη του 2008, το σήμα εκκίνησης του δεύτερου κύκλου της στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση σε σταθερές βάσεις.

Οι τέσσερις αυτές δράσεις ακολουθούν ολοκληρωμένη προσέγγιση: καλύπτουν διαφορετικούς πολιτικούς τομείς, ορισμένοι από τους οποίους βρίσκονταν στο επίκεντρο των συζητήσεων της συνόδου του Hampton Court και είναι αλληλένδετοι. Μεμονωμένα, θα συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση και θα προετοιμάσουν την Ευρώπη για το μέλλον. Ο συγκερασμός τους, στο πλαίσιο της νέας εταιρικής σχέσης μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών της, θα δημιουργήσει δυναμική που θα δώσει τεράστια ώθηση στον ευρωπαϊκό μηχανισμό για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

3.1. Ενίσχυση των επενδύσεων που προορίζονται για τη γνώση και την καινοτομία

Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της E&A για τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη και την επίλυση των πολυάριθμων σημερινών προβλημάτων της κοινωνίας μας, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι η ΕΕ δεν θα μπορέσει πιθανώς να επιτύχει το στόχο της αύξησης σε 3% του ΑΕΠ του επιπέδου των δαπανών για την έρευνα έως το 2010 (εκ των οποίων τα δύο τρίτα προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα και το ένα τρίτο από τον δημόσιο).

Η Επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ελέγχουν τις δημόσιες δαπάνες τους, αλλά πιστεύει ότι η ποιότητα των δαπανών αυτών - και ιδίως των κρατικών ενισχύσεων – μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά με τον αναπροσανατολισμό τους σε πιο παραγωγικούς σκοπούς και με την καθιέρωση στενότερου συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να αποφεύγονται δαπανηρές επικαλύψεις των προσπάθειών. Η αποτελεσματικότητα της στήριξης της E&A από το δημόσιο τομέα μπορεί επίσης να βελτιωθεί, για παράδειγμα με πιο εκτεταμένη και ορθολογική χρήση των φορολογικών κινήτρων (για παράδειγμα των πιστώσεων φόρου ή των κουπονιών) που πολλά κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει στα εθνικά προγράμματά τους. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να αφιερώσει για ειδικό σκοπό ένα μέρος των δαπανών συνοχής που συνδέονται με τη στρατηγική της Λισαβόνας καταδεικνύει τον τρόπο κατά τον οποίο τομείς προτεραιότητας, όπως ο τομέας της έρευνας, μπορούν να ενσωματωθούν σε ευρεία σειρά πολιτικών.

Ωστόσο, η μεγαλύτερη συνεισφορά αναμένεται ότι θα προέλθει από τον ιδιωτικό τομέα. Για να παρακινήθει ο βιομηχανικός κλάδος να επενδύσει περισσότερο σε δραστηριότητες E&A στην Ευρώπη, είναι απαραίτητο να προσανατολιστούν οι πολιτικές της εσωτερικής αγοράς στην αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης και στην τόνωση του δυναμισμού των αγορών για προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλό συντελεστή έρευνας και καινοτομίας. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες πρόσβασης στις αγορές, να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης (κεφάλαια επιχειρηματικών συνεισφορών, δάνεια, μέσα καταμερισμού του κινδύνου) και να ενοποιηθούν οι χρηματοπιστωτικές αγορές, να χρησιμοποιείται πιο συχνά ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων ως μοχλός για την προώθηση καινοτόμων λύσεων, προερχόμενων από τον ιδιωτικό τομέα, να βελτιωθεί η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, ιδίως με την εξάλειψη των εμποδίων που παρακωλύουν την κινητικότητα τους (διασυνοριακή και διατομεακή) και να δημιουργηθεί σύγχρονο και οικονομικά προσιτό καθεστώς δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας που να συμβιβάζει την προστασία του κατόχου δικαιώματος και την κυκλοφορία των ιδεών στο πλαίσιο δυναμικής κοινωνίας της πληροφορίας. Όσον αφορά την έγκριση προτύπων για προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, θα πρέπει να εξευρεθούν πιο αποτελεσματικές μέθοδοι που εξασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα και ανταποκρίνονται στα συμφέροντα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί ένα άλλο ισχυρό μέσο για την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και την ενθάρρυνση της καινοτομίας⁵.

Μολονότι είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν μεγαλύτερες επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία, τούτο δεν αρκεί από μόνο του για να διασφαλίσει το οικονομικό μέλλον της Ευρώπης. Σε τελική ανάλυση, η συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση προέρχεται από τα αποτελέσματα της E&A μέσω του διαύλου της καινοτομίας, δηλ. από ελκυστικά προϊόντα και υπηρεσίες που επιθυμούν να αγοράσουν οι καταναλωτές σε όλο τον κόσμο. Πρέπει να δοθεί, επομένως, ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των συστημάτων καινοτομίας που διαθέτουμε⁶. Μεταξύ των πιθανών επιλογών περιλαμβάνεται η διερεύνηση του δυναμικού των δικτύων ομοειδών επιχειρήσεων ως πόλων καινοτομίας για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, ιδίως η δημιουργία διακρατικών δικτύων ομοειδών επιχειρήσεων εντός της ΕΕ και η αμοιβαία συνεργασία τους. Οι συμμετέχοντες στη σύνοδο του Hampton Court έκαναν έκκληση για επείγουσα δράση με σκοπό την προαγωγή της αριστείας στους τομείς της έρευνας και της εκπαίδευσης, ιδίως με τη δημιουργία πανεπιστημίων παγκόσμιου κύρους που θα διαθέτουν επαρκή χρηματοδοτικά μέσα και θα έχουν πιο στενές σχέσεις με τις επιχειρήσεις.

1^η δράση: Ενίσχυση των επενδύσεων που προορίζονται για τη γνώση και την καινοτομία

- Τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν μεγαλύτερες δεσμεύσεις όσον αφορά την E&A και την καινοτομία. Κατά το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν το στόχο που πρέπει να επιτευχθεί έως το 2010 για τις δαπάνες

⁵ Όλες αυτές οι πτυχές τονίζονται στην έκθεση που συνέταξε ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία δημιουργήθηκε μετά τη σύνοδο του Hampton Court υπό την προεδρία του κ. Esko Aho, πρώην Πρωθυπουργού της Φινλανδίας, στην οποία γίνεται λόγος, μεταξύ άλλων, για τη θέσπιση Συμφώνου E&A.

⁶ Τα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα υπογραμμίζουν διάφορες ενθαρρυντικές πρωτοβουλίες. Επιπλέον, ο τελευταίος πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία που δημοσίευσε η Επιτροπή (<http://www.trendchart.org/>) καταδεικνύει ότι πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, πράγμα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη τη στιγμή της αναπροσαρμογής των προγραμμάτων.

Ε&Α, ούτως ώστε να μπορέσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τη σειρά του να καθορίσει ευλογοφανή στόχο δαπανών Ε&Α για ολόκληρη την Ένωση. Τούτο μπορεί να γίνει με βάση τις προηγούμενες εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για λιγότερες και καλύτερα στοχευμένες ενισχύσεις, με τον αναπροσανατολισμό των δημόσιων δαπανών προς την Ε&Α, για παράδειγμα, με το διπλασιασμό των κρατικών ενισχύσεων που αφιερώνονται στον τομέα αυτό (δηλαδή από 12% σε 25%). Το ποσοστό αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, για παράδειγμα, για τη μεγαλύτερη παροχή στοχοθετημένων φορολογικών κινήτρων στον ιδιωτικό τομέα, συμβιβάσιμων με τις κατευθύνσεις που θα καθορίσει η Επιτροπή. Επιπλέον, η διάθεση σημαντικά μεγαλύτερου μεριδίου των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ στην Ε&Α, στην καινοτομία και τις ΤΠΕ (για παράδειγμα υποδομές και εφαρμογές για την επίσπευση της διάδοσης της ευρείας ζώνης) μπορεί να ευνοήσει την ανταγωνιστικότητα, την περιφερειακή συνοχή και να αποφέρει οφέλη στις ΜΜΕ⁷. Όσον αφορά τις ιδιωτικές επενδύσεις Ε&Α, θα πρέπει να δημιουργηθούν πιο ελκυστικές συνθήκες για τις αγορές υψηλής έντασης τεχνολογίας. Τούτο θα απαιτούσε καλύτερη χρησιμοποίηση των δημόσιων συμβάσεων, των κανονισμών και κανόνων που ευνοούν την καινοτομία και βασίζονται σε έγκαιρη πρόβλεψη των αναγκών. Θα ήταν σκόπιμο να αναλάβουν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στη δημιουργία πρωτοπόρων ευρωπαϊκών αγορών στους κυριότερους τεχνολογικούς τομείς⁸, με βάση τις ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες.

- Η ΕΕ πρέπει να αυξήσει τις επενδύσεις που προορίζονται για την τριτοβάθμια εκπαίδευση⁹ (στην οποία αφιερώνει μόνο το 1,28% του ΑΕΠ, σε σχέση με 3,25% που αφιερώνονται στις ΗΠΑ: η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στη μεγαλύτερη ιδιωτική χρηματοδότηση). Έως το τέλος του 2007, τα πανεπιστήμια θα πρέπει να εξουσιοδοτηθούν και να ενθαρρυνθούν να αναζητήσουν συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης στον ιδιωτικό τομέα: τα νομικά και άλλα εμπόδια για τη δημιουργία δημόσιων-ιδιωτικών συμπράξεων μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων πρέπει να αρθούν: όλα τα τεχνικά πανεπιστήμια πρέπει να διαθέτουν γραφείο για τη μεταφορά των τεχνολογιών και επιβάλλεται να δημιουργηθεί Ευρωπαϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο: θα πρέπει να βελτιωθούν οι ικανότητες στον τομέα των μαθηματικών και της επιστήμης ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα καινοτομίας: θα ήταν σκόπιμο να καθιερώσουν τα κράτη μέλη την υποχρεωτική διδασκαλία δύο ξένων γλωσσών στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημά τους. Ο στόχος της ΕΕ θα πρέπει να είναι να αφιερωθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τουλάχιστον 2% του ΑΕΠ έως το 2010.

3.2. Απελευθέρωση του δυναμικού των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ

Σε σχέση με άλλες ευημερούσες περιοχές του κόσμου, οι ευρωπαϊκές αγορές εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών. Τούτο συνεπάγεται σημαντικές επιβαρύνσεις υπό μορφή χαμηλότερων επιπέδων καινοτομίας και καθυστέρησης

⁷ Το 5,9% του συνολικού κονδυλίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου προορίζεται τη στιγμή αυτή για την Ε&Α και τη στήριξη της καινοτομίας.

⁸ Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ιδίως η ηλεκτρονική υγεία, τα φαρμακευτικά προϊόντα, οι μεταφορές και η υλικοτεχνική υποστήριξη, το περιβάλλον, το ψηφιακό περιεχόμενο, η ενέργεια και η ασφάλεια.

⁹ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής «Κινητοποίηση του πνευματικού δυναμικού της Ευρώπης: ενδυνάμωση των πανεπιστημίων ώστε να εξασφαλισθεί η πλήρης συμβολή τους στη στρατηγική της Λισαβόνας (SEC(2005)518 τελικό της 20.04.2005).

της αύξησης της παραγωγικότητας¹⁰. Πολύ συχνά, η ανεπαρκής ή καθυστερημένη εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών παρεμποδίζει την απρόσκοπτη πρόσβαση των επιχειρήσεών μας σε μια μεγάλη εσωτερική αγορά. Είναι αναμφισβήτητο ότι το γεγονός αυτό τις αποδυναμώνει έναντι του διεθνούς ανταγωνισμού. Αν ορισμένα κράτη μείνουν αδρανή, θα νοθεύσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού και, σε τελική ανάλυση, θα δημιουργήσουν καταστάσεις που θα είναι εις βάρος όλων.

Ένα από τα πιο συχνά αναφερόμενα παραδείγματα σχετικά με τα εμπόδια στα οποία προσκρούει το επιχειρηματικό πνεύμα στην ΕΕ είναι οι δυσκολίες δημιουργίας επιχείρησης, καθώς και οι μεγάλες διακυμάνσεις του κόστους λειτουργίας μιας επιχείρησης στα διάφορα κράτη της ΕΕ. Σε ορισμένα κράτη μέλη αρκούν πέντε ημέρες για τη δημιουργία μιας επιχείρησης, ενώ σε άλλα απαιτούνται εξήντα. Το διοικητικό κόστος έναρξης μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας μπορεί να είναι μηδενικό σε ορισμένα κράτη μέλη, ενώ, σε άλλα, μπορεί να ανέρχεται σε πολλές χιλιάδες ευρώ. Οι μακροσκελείς και περίπλοκες διαδικασίες και η γραφειοκρατία όχι μόνο αποθαρρύνουν τη δημιουργία επιχειρήσεων αλλά και φανερώνουν μια αρνητική στάση έναντι του επιχειρηματικού πνεύματος εν γένει.

Η Επιτροπή έχει καθορίσει ορισμένες κατευθυντήριες δράσεις που θα συμβάλουν στην απελευθέρωση ολόκληρου του δυναμικού των τεράστιων ικανοτήτων της Ευρώπης, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών. Τα μέτρα αυτά, σε συνδυασμό με την ταχεία οριστικοποίηση της οδηγίας για τις υπηρεσίες και την καλύτερη διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, θα συμβάλουν στη δημιουργία νέας δυναμικής στην ΕΕ όσον αφορά τις επιχειρήσεις και την απασχόληση.

2^η δράση: Απελευθέρωση του δυναμικού των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ

- Οι διαδικασίες σύστασης και διαχείρισης μιας επιχείρησης πρέπει να διευκολύνονται περισσότερο σε όλα τα κράτη μέλη. Έως το τέλος του 2007, κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να έχει δημιουργήσει μονοαπευθυντικές διαδικασίες για να παρέχει συνδρομή στους δυνητικούς επιχειρηματίες και να επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εκπληρώνουν τις διοικητικές υποχρεώσεις τους από ένα μόνο σημείο – ει δυνατό με ηλεκτρονικά μέσα - και σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ο μέσος απαιτούμενος χρόνος για τη δημιουργία μιας επιχείρησης πρέπει να μειωθεί κατά το ήμισυ¹¹, με απώτατο στόχο την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας εντός μίας εβδομάδας σε οιαδήποτε χώρα της ΕΕ. Το κόστος έναρξης πρέπει να είναι όσο το δυνατό χαμηλότερο και για την πρόσληψη ενός πρώτου υπαλλήλου πρέπει να αρκεί η επίσκεψη σε ένα και μόνο σημείο επαφής της δημόσιας διοίκησης. Κάθε φοιτητής θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε επιχειρηματική κατάρτιση, η οποία πρέπει να ενταχθεί στα εθνικά σχολικά προγράμματα όλων των κρατών μελών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να διευκολύνουν τις διασυνοριακές δραστηριότητες των ΜΜΕ με την εφαρμογή πιλοτικών σχεδίων φορολόγησης στη χώρα προέλευσης. Το Συμβούλιο θα πρέπει να εγκρίνει γρήγορα τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με ένα σύστημα μονοαπευθυντικής διαδικασίας για τον ΦΠΑ και ένα εκσυγχρονισμένο τελωνειακό

¹⁰ Βλ. για παράδειγμα την ετήσια ανάλυση της παγκόσμιας εξέλιξης της παραγωγικότητας της “Conference Board”: «Ενώ η παραγωγικότητα των ΗΠΑ επιβραδύνεται, οι αναδυόμενες οικονομίες αναπτύσσονται ταχύτατα αλλά η Ευρώπη μένει πάντα πιο πίσω» του Van Ark et al., Executive action series, Ιανουάριος 2006. Η έκθεση υπογραμμίζει το γεγονός ότι, ενώ η αύξηση της παραγωγικότητας της ΕΕ των 15 μειώθηκε από 1,4% το 2004 σε 0,5% το 2005, ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας των νέων κρατών μελών της ΕΕ αυξήθηκε από 4,1% το 2004 σε 6,2% το 2005.

¹¹ Ο σημερινός μέσος όρος είναι 29 ημερολογιακές ημέρες.

περιβάλλον για την απλούστευση των διαδικασιών. Για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ιδίως των ΜΜΕ, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα στο κοινοτικό επίπεδο θα ενισχυθούν δυνάμει του προγράμματος-πλαίσιου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία. Τα κράτη μέλη πρέπει να χρησιμοποιούν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρουν τα διαρθρωτικά ταμεία και ιδίως το μελλοντικό σύστημα χρηματοδότησης JEREMIE (*joint European resources for micro-to medium enterprises* – κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις).

- Έως το τέλος του 2007, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν μέθοδο υπολογισμού των διοικητικών δαπανών (για τους εθνικούς κανόνες και κανονισμούς) ώστε να μειωθούν οι γραφειοκρατικές διατυπώσεις και να απλουστευθούν οι διοικητικές διαδικασίες. Από την πλευρά της, η Επιτροπή θα αρχίσει σημαντική δράση για τον υπολογισμό των διοικητικών δαπανών που απορρέουν από τους κοινοτικούς κανόνες (ή από τον τρόπο εφαρμογής τους) σε συγκεκριμένους πολιτικούς τομείς στο πλαίσιο των διεξαγόμενων δραστηριοτήτων νομοθετικής απλούστευσης, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ. Η δράση αυτή θα επιτρέψει να καθοριστεί το ποσοστό των εν λόγω δαπανών που μπορεί να αποδοθεί άμεσα στους κοινοτικούς κανόνες και το ποσοστό που μπορεί να αποδοθεί στην εφαρμογή των εν λόγω κανόνων από τα κράτη μέλη. Βάσει αυτών, η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις με σκοπό την ενδεχόμενη μείωση των εν λόγω διοικητικών δαπανών. Έως το τέλος του 2007, η Επιτροπή θα άρει την υποχρέωση δήλωσης ορισμένων κατηγοριών αμελητέων κρατικών ενισχύσεων και τούτο θα πρέπει να ελαφρύνει το διοικητικό φόρτο, ιδίως των ΜΜΕ.

3.3. Αντιμετώπιση της παγκοσμιοποίησης και της γήρανσης του πληθυσμού

Ο πληθυσμός της Ευρώπης γερνάει. Το ποσοστό γονιμότητας παραμένει χαμηλότερο από το κατώτατο όριο ανανέωσης των γενεών. Το προσδόκιμο ζωής των Ευρωπαίων εξακολουθεί να αυξάνεται όπως θα εξακολουθήσει να αυξάνεται, κατά πάσα πιθανότητα, και το συνολικό μεταναστευτικό υπόλοιπο. Οι δημογραφικές αυτές αλλαγές έχουν σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Κατά τις προσεχείς δεκαετίες, ο αριθμός του οικονομικά ενεργού πληθυσμού θα μειώνεται. Επί του παρόντος, σε κάθε ηλικιωμένο πολίτη αντιστοιχούν τέσσερις εργαζόμενοι, αλλά έως το 2050 ο λόγος θα είναι 2 προς 1. Ο ενεργός πληθυσμός της Ευρώπης θα αρχίσει να φθίνει, από 300 περίπου εκατομμύρια άτομα σήμερα σε 250 εκατομμύρια περίπου έως το 2050. Η τυχόν μείωση του ενεργού πληθυσμού θα ανακόψει τη δυνητική οικονομική ανάπτυξη, μειώνοντάς την από 2-2,5% σήμερα σε μόλις 1,25% σε σαράντα έτη. Το κόστος της γήρανσης του πληθυσμού (συντάξεις, υγεία) θα αυξηθεί και η βιωσιμότητα των σημερινών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης θα υποστεί σοβαρές πιέσεις. Θα πρέπει να βελτιωθεί επείγοντως η κατανομή των κονδυλίων των κρατικών προϋπολογισμών και να διατηρηθεί ο δείκτης του χρέους σε πτωτική τροχιά. Τα συστήματα συνταξιοδότησης και υγείας πρέπει να καταστούν βιώσιμα, προσιτά και επαρκή.

Με βάση τις προοπτικές αυτές, είναι αναγκαίο να αυξηθεί ο αριθμός των εργαζομένων καθώς και η διάρκεια απασχόλησης. Είναι επίσης αναγκαίο να αυξηθεί ταχύτερα η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού. Η αύξηση της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης πρέπει να συμβαδίζουν. Τούτο θα συμβεί μόνο αν οι εργαζόμενοι αποκτήσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες που συνεπάγονται η καθιέρωση και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και αν έχουν περισσότερες δυνατότητες να συμβιβάζουν με ισόρροπο τρόπο τον οικογενειακό και επαγγελματικό τους βίο, την εκπαίδευση και την ιατρική περίθαλψη των συντηρούμενων από αυτούς προσώπων. Τα στοιχεία που παρέχουν τα κράτη μέλη

καταδεικνύουν ότι είναι διπλό το "μέρισμα" που μπορεί να προκύψει (ως προς την αύξηση του ποσοστού γεννητικότητας και του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας) από την πολιτική ισότητας των φύλων, τα κατάλληλα κέντρα φροντίδας των παιδιών, τα κατάλληλα φορολογικά κίνητρα και την ικανοποιητική οργάνωση της εργασίας. Τα άτομα που έχουν παιδιά δεν είναι τα μόνα στα οποία πρέπει να παρασχεθεί μεγαλύτερη ευελιξία και ικανότητα ατομικής διαχείρισης κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Ένα ευέλικτο καθεστώς εργασίας θα είναι προς όφελος και των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας που θα μπορούν να συμβιβάσουν τη μερική απασχόληση με τη μερική συνταξιοδότηση. Οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας συμμετέχουν ελάχιστα στην επαγγελματική κατάρτιση. Αν βελτιώσουν την κατάρτισή τους, θα είναι πιο ενδιαφέρον να εξακολουθήσουν να εργάζονται, τόσο για τους ίδιους όσο και για τις επιχειρήσεις. Κατά τον ίδιο τρόπο, πρέπει να διευκολυνθεί ακόμη περισσότερο η μετάβαση των νέων από το σχολείο στην επαγγελματική ζωή. Οι νέοι έχουν κάθε συμφέρον να αποκτήσουν επαγγελματική πείρα ως ασκούμενοι ή ως μαθητευόμενοι κατά τη φοίτησή τους στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο. Όσοι τελειώνουν το σχολείο θα πρέπει να μπορούν να βρουν εργασία το συντομότερο δυνατό. Αν δεν υπάρχουν άμεσα θέσεις εργασίας, η συμπληρωματική επιμόρφωση και/ή η ειδική εξάσκηση μπορούν να αποτελέσουν εναλλακτική λύση.

Η παγκοσμιοποίηση και η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού απαιτούν να βελτιωθούν επείγοντως η ικανότητα προσαρμογής των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, δηλαδή η ικανότητά τους να προβλέπουν, να προκαλούν και να στηρίζουν τις αλλαγές και τις αναδιαρθρώσεις, καθώς και να ευδοκιμούν σε ιδιαίτερα ανταγωνιστικές αγορές. Σε πολλά κράτη μέλη, ωστόσο, τούτο είναι στην πράξη αδύνατο λόγω των διπλών αγορών εργασίας. Το γεγονός αυτό περιορίζει την καινοτομία και τις τεχνολογικές αλλαγές, ανακόπτει τη δια βίου εκπαίδευση και περιορίζει τις επιλογές της προσωπικής ζωής. Θα πρέπει να συνδυαστούν πιο ανοικτές και δυναμικές αγορές εργασίας με πολιτικές που βοηθούν τους εργαζόμενους να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους και να προχωρήσουν επαγγελματικά. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος να επιτευχθεί η ευελιξία της αγοράς εργασίας και η ασφάλεια της απασχόλησης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, η μεταρρύθμιση και η απλή περικοπή δαπανών δεν θα πρέπει να θεωρούνται αυτοσκοπός: η κοινωνική δικαιοσύνη θα πρέπει να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο ολόκληρης της διαδικασίας.

3^η δράση: Αντιμετώπιση της παγκοσμιοποίησης και της γήρανσης του πληθυσμού

- Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών τους με τη βελτίωση της κατάστασης του κρατικού προϋπολογισμού και τη σταθερή μείωση των σημερινών δεικτών δημόσιου χρέους. Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων τους, τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν τα χρηματοδοτικά κίνητρα ούτως ώστε οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας να παραμείνουν ενεργοί, πρέπει να επιδιώξουν στενότερο συσχετισμό μεταξύ των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και του προσδόκιμου ζωής των συνταξιούχων, για παράδειγμα με την προσαρμογή της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης, και να περιορίσουν συγχρόνως τις δυνατότητες πρόωρης συνταξιοδότησης. Τα καθεστώτα αναπηρίας, καθώς και τα συστήματα ιατρικής περίθαλψης και μακροπρόθεσμης περίθαλψης πρέπει να επανεξεταστούν ώστε να συμπεριλάβουν κίνητρα για την αποτελεσματικότερη χρήση των ανεπαρκών διαθέσιμων πόρων.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσπαθήσουν να βελτιώσουν την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας, να επιτύχουν καλύτερο συμβιβασμό μεταξύ του επαγγελματικού και του οικογενειακού βίου και να προσφέρουν περισσότερα κίνητρα στους εργαζόμενους

μεγαλύτερης ηλικίας για να παραμείνουν περισσότερο εν ενεργεία:

- έως το τέλος του 2007, κάθε νέος που έχει τελειώσει το σχολείο και είναι άνεργος θα πρέπει, εντός έξι μηνών, να βρίσκει εργασία, μαθητεία, συμπληρωματική επιμόρφωση ή άλλη δυνατότητα απασχόλησης. Η προθεσμία αυτή πρέπει να μειωθεί σε 100 ημέρες κατά ανώτατο όριο έως το 2010. Θα πρέπει να παρασχεθούν στις επιχειρήσεις, ιδίως στις ΜΜΕ, χρηματοδοτικά ή άλλα κίνητρα ώστε να δώσουν στους φοιτητές και στους άνεργους νέους τη δυνατότητα απόκτησης πείρας στο χώρο εργασίας·
 - θα πρέπει να αυξηθεί η προσφορά υποδομών υψηλού ποιοτικού επιπέδου για τη φροντίδα των παιδιών, σε συνάρτηση με τους εθνικούς στόχους των κρατών μελών. Είναι σκόπιμο να χαραχθούν πολιτικές που αποβλέπουν στην ενίσχυση της ισότητας των δύο φύλων, καθώς και να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την προαγωγή πολιτικών που λαμβάνουν υπόψη τον παράγοντα της οικογένειας. Η Επιτροπή έχει αρχίσει διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους για τους καλύτερους δυνατούς τρόπους συμβιβασμού του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου·
 - πρέπει να εφαρμοστούν στρατηγικές για την ενεργό συμμετοχή του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού, που θα περιλαμβάνουν χρηματοδοτικά κίνητρα για την παράταση του επαγγελματικού βίου, τη σταδιακή συνταξιοδότηση και τη μερική απασχόληση, καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας στην εργασία. Πρέπει να δημιουργηθούν στοχοθετημένα κίνητρα ώστε ο αριθμός των εργαζομένων άνω των 45 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης να αυξηθεί πολύ πιο γρήγορα από τον αριθμό του συνολικού εν ενεργεία πληθυσμού.
- Τα κράτη μέλη πρέπει να επιδιώξουν σύγκλιση απόψεων ως προς το συμβιβασμό της ευελιξίας με την εργασιακή ασφάλεια («ευελισφάλεια»). Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση με σκοπό να διευκολύνει την επίτευξη συμφωνίας, έως το τέλος του 2007, επί σειράς κοινών αρχών με τα ακόλουθα στοιχεία:
 - ένα σύγχρονο εργατικό δίκαιο, που προβλέπει αρκετά ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις καθώς και μείωση της κατάτμησης της αγοράς εργασίας και της αδήλωτης εργασίας, θα πρέπει να επιτρέπει στα άτομα να αξιοποιούν καλύτερα τις συνθήκες απασχόλησης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η Επιτροπή θα προβεί σε διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα εντός του τρέχοντος έτους·
 - η δημιουργία αξιόπιστων και ανταποκρινόμενων στις ανάγκες συστημάτων δια βίου μάθησης και η χάραξη δραστικών πολιτικών για την αγορά εργασίας θα πρέπει να βοηθήσουν τους εργαζόμενους να αντιμετωπίσουν τις ταχύτερες αλλαγές, τις περιόδους ανεργίας και τη μετάβαση σε νέες θέσεις απασχόλησης· για να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος, πρέπει να επανεξεταστούν τα χρηματοδοτικά και άλλα κίνητρα. Τα κράτη μέλη πρέπει να τηρήσουν τη δέσμευσή τους να χαράξουν συνολικές στρατηγικές δια βίου μάθησης έως το τέλος του 2006. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το νέο ταμείο εξισορρόπησης της παγκοσμιοποίησης πρέπει να υποστηρίξουν σθεναρά τις ενισχυμένες αυτές προσπάθειες. Η Επιτροπή θα εργαστεί με τα κράτη μέλη με σκοπό να αφιερωθεί μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών των διαρθρωτικών

ταμείων στην εκπαίδευση και κατάρτιση·

- τα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να συνδυάζουν την ανάγκη διευκόλυνσης της κινητικότητας στην αγορά εργασίας με την εξασφάλιση επαρκούς στήριξης του εισοδήματος. Το Συμβούλιο πρέπει να καταλήξει σε συμφωνία σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για τη δυνατότητα μεταφοράς των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο επίσπευσης της κατάργησης όλων των περιορισμών στην κινητικότητα των εργαζομένων στο εσωτερικό της ΕΕ.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, τα κράτη μέλη θα εργαστούν στενά με τους κοινωνικούς εταίρους. Η Επιτροπή προτείνει να διεξαχθεί έκτατη Κοινωνική Διάσκεψη Κορυφής, η οποία θα αφιερωθεί στον προσδιορισμό συγκεκριμένων μέτρων για την πρόοδο σε όλους τους παραπάνω τομείς.

3.4. Διαμόρφωση αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας

Η ενέργεια είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. Η παγκόσμια ενεργειακή ζήτηση αυξάνει συνεχώς ενώ, συγχρόνως, ο ενεργειακός ανεφοδιασμός παραμένει περιορισμένος και οι αγοραίες τιμές πετρελαίου και αερίου παρουσιάζουν ανοδική τάση. Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει το ενεργειακό σύστημα της Ευρώπης είναι να διασφαλίσει την επαρκή διάθεση της ενέργειας σε ανταγωνιστικές τιμές. Οφείλουμε να διαφυλάξουμε την ασφάλεια ανεφοδιασμού και να αναπτύξουμε αυτόνομες πηγές ούτως ώστε να αποφευχθούν οι διακοπές εφοδιασμού και οι μεγάλες διακυμάνσεις των τιμών, των οποίων οι επιπτώσεις είναι ολέθριες για την οικονομία. Μια ανταγωνιστική και ολοκληρωμένη κοινοτική αγορά ενέργειας θα μας εξασφαλίσει την πλέον αποτελεσματική και βιώσιμη βάση για τη διαφοροποίηση και την ασφάλεια του εφοδιασμού. Η παραγωγή και η κατανάλωση ενέργειας πρέπει να στηρίζονται σε περιβαλλοντικές εκτιμήσεις. Στο μέλλον, η Ευρώπη θα εξαρτάται ακόμη περισσότερο από τις εξωτερικές πηγές εφοδιασμού και θα πρέπει να εισάγει το μεγαλύτερο μέρος του πετρελαίου και αερίου που καταναλώνει. Είναι αναγκαίο να εκφραζόμαστε με μία φωνή και με συνέπεια στο διάλογο με τους μεγαλύτερους προμηθευτές ενέργειας και στις διεθνείς συνομιλίες στον τομέα της ενέργειας.

Η εξοικονόμηση ενέργειας προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα. Η ενεργειακή απόδοση μειώνει το κόστος, αυξάνει την ανταγωνιστικότητα των αγαθών και υπηρεσιών μας και συμβάλλει σε ένα καθαρότερο περιβάλλον. Οι επενδύσεις σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές και υπηρεσίες θα βοηθήσουν τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τον ηγετικό ρόλο τους παγκοσμίως. Η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης θα πρέπει να συμβαδίζει με τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πόρων. Η Ευρώπη θα πρέπει να λάβει υπόψη όλες τις πηγές ενέργειας, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και στην ανάπτυξη καθαρών εγχώριων πηγών ενέργειας. Η μείωση των εκπομπών των πηγών ενέργειας συμβάλλει στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και στην καταπολέμηση των κλιματικών μεταβολών. Επιπλέον, η αγορά θα ανταμείψει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που θα επενδύσουν πρώτες στον τομέα αυτό.

Είναι σκόπιμο να ληφθούν μέτρα για την εφαρμογή των στόχων αυτών χωρίς χρονοτριβή. Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δημιουργήσουν εταιρική σχέση για να καθορίσουν ολοκληρωμένη προσέγγιση στον τομέα της ενέργειας. Μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη διασφάλιση του

μελλοντικού ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης. Γι'αυτόν ακριβώς το λόγο, στη σύνοδο του Hampton Court, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων κάλεσαν την Επιτροπή να προχωρήσει γρήγορα προς την κατεύθυνση αυτή.

4^η δράση: Διαμόρφωση αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας

- **Η ενίσχυση και εμβάθυνση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας** προωθεί την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια εφοδιασμού. Προς το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:
 - να εφαρμοστούν σε εύθετο χρόνο πιο αποτελεσματικές ρυθμίσεις των ενεργειακών αγορών ώστε να επιτευχθεί πλήρως και στην πράξη το άνοιγμα της αγοράς την 1^η Ιουλίου 2007, όπως αποφάσισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο·
 - να ενθαρρυνθεί περισσότερο ο ανταγωνισμός στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, λαμβανομένης υπόψη της έρευνας της Επιτροπής σχετικά με τον ανταγωνισμό στον εν λόγω τομέα, ιδίως με τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης δεσπόζουσας θέσης των εθνικών παραδοσιακών φορέων, της ανεπαρκούς διαφάνειας της αγοράς, της ανεπαρκούς αποδεσμοποίησης των δραστηριοτήτων δικτύου και εφοδιασμού, καθώς και των εμποδίων στον διασυνοριακό εφοδιασμό, που παρακωλύουν τη δημιουργία μιας πράγματι ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής ενεργειακής αγοράς·
 - να ενταθούν και να βελτιωθούν η συνεργασία και η ολοκλήρωση μεταξύ των δικτύων και των συστημάτων αγωγών φυσικού αερίου των κρατών μελών ούτως ώστε να υπάρχει ένα και μοναδικό δίκτυο για τον καταναλωτή, το ευρωπαϊκό δίκτυο. Προς το σκοπό αυτό, είναι σκόπιμο να εντοπιστούν και να συμπληρωθούν οι ανύπαρκτες ή ανεπαρκείς διασυνοριακές ζεύξεις. Τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν χρηματοδοτική βοήθεια μέσω των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για να επιτύχουν το στόχο διασύνδεσης κατά 10%.
- **Η αξιοποίηση του δυναμικού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως των βιοκαυσίμων και της βιομάζας, και η πιο αποδοτική χρησιμοποίηση της ενέργειας** μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού στην Ευρώπη και, συγχρόνως, στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Οι προσπάθειες των κρατών μελών μπορούν να συμπληρωθούν με μια πολιτική που αποβλέπει στην **προώθηση των τεχνολογιών των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στον περιορισμό της ζήτησης** σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα πρέπει να δημιουργηθεί κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο. Είναι σκόπιμο να ενθαρρυνθούν η έρευνα και η καινοτομία στον τομέα των εθνικών ενεργειακών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των βιοκαυσίμων και της βιομάζας, της καθαρής καύσης του άνθρακα και της παγίδευσης του άνθρακα, της επεξεργασίας και διάθεσης των πυρηνικών αποβλήτων. Ανάλογη προτεραιότητα πρέπει να παρασχεθεί στην έρευνα που αποβλέπει στην ανάπτυξη νέων ενεργειακών αποδοτικών τεχνολογιών. Η ανάπτυξη σειράς ειδικών κινήτρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε να ευνοήσει σημαντικά τη χρησιμοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Εξαιτίας της πληθώρας διαφορετικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων δημιουργούνται τεχνητοί φραγμοί μεταξύ των εθνικών αγορών και

ανακόπτεται το δυναμικό των πολλά υποσχόμενων νέων τεχνολογιών.

- Είναι επίσης αναγκαίο να δημιουργηθεί μια πιο **στοχοθετημένη, πιο συνεκτική και πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση για την κατοχύρωση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού** στην Ευρώπη, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο μηχανισμών έκτακτης ανάγκης. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη πρέπει να εκφράζονται με μία φωνή στα διεθνή φόρουμ καθώς και στις επαφές τους με τις τρίτες χώρες που εφοδιάζουν με ενέργεια την Κοινότητα.

Η Επιτροπή θα διατυπώσει προτάσεις σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο υλοποίησης των προτεραιοτήτων αυτών στο επίπεδο των κρατών μελών και της Κοινότητας σε πράσινο βιβλίο που θα δημοσιευθεί το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους.

4. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΣΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 2006

Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η δυναμική μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ούτως ώστε να καταστεί ζωντανή πραγματικότητα το όραμα μιας ισχυρότερης Ευρώπης, με υψηλότερο ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης και περισσότερες θέσεις εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, προτείνονται τα ακόλουθα μέτρα για τους επόμενους μήνες:

4.1. Εφαρμογή και παρακολούθηση των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων

- Η αποτελεσματική εφαρμογή των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων και η συνεισφορά των προγραμμάτων αυτών στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση πρέπει να αποτελέσουν τώρα το επίκεντρο της προσοχής. Κατά τους προσεχείς μήνες, η Επιτροπή σκοπεύει, επομένως, να εργαστεί στενά με τα κράτη μέλη για να τα βοηθήσει στις προσπάθειές τους και να παρακολουθήσει την πρόοδό τους. Θα συνεχιστούν οι διαβουλεύσεις με τα εθνικά (και περιφερειακά) κοινοβούλια, τις τοπικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως στις περιπτώσεις που, κατά την προετοιμασία των προγραμμάτων, δεν υπήρχε αρκετός χρόνος για τη συγκέντρωση στοιχείων και συνεισφορών και την έναρξη διαλόγου¹². Δεδομένου ότι η Ατζέντα της Λισαβόνας έχει μεσοπρόθεσμους στόχους, ο εν λόγω διάλογος και οι επαφές θα πρέπει να γίνονται κατά τακτά διαστήματα.
- Ένα άλλο εύλογο στάδιο θα είναι η εξέταση, από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη (τόσο σε συλλογικό όσο και σε διμερές επίπεδο) του τρόπου ενίσχυσης και ανάπτυξης των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων, με τον οφειλόμενο σεβασμό των εθνικών στρατηγικών, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τόσο η κοινοτική διάσταση όσο και οι επιπτώσεις των πολιτικών αποφάσεων που λαμβάνουν τα λοιπά κράτη μέλη. Η Επιτροπή θα φροντίσει για τη διοργάνωση της διαδικασίας αυτής. Συγχρόνως, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να επιδιώκει τη βελτίωση της συνεισφοράς της για να διασφαλίσει την επιτυχή έκβαση της εταιρικής σχέσης. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη καθορίσει

¹² Σε δήλωση που δημοσιεύθηκε στις 15 Μαρτίου 2005, η Ένωση Συνομοσπονδιών Βιομηχανίας και Εργοδοτών της Ευρώπης (UNICE) και η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ETUC) εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τη νέα στρατηγική της Λισαβόνας και ανέλαβαν να υποστηρίξουν την Ατζέντα για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι εν λόγω δύο οργανισμοί έχουν μόλις καταλήξει σε πρόγραμμα εργασιών για το διάστημα 2005-2008 προς υποστήριξη της στρατηγικής αυτής.

στόχους όσον αφορά τις μελλοντικές δαπάνες E&A και/ή το ποσοστό απασχόλησης, θα πρέπει να το πράξουν πριν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006.

- Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη συνοχή μεταξύ των κατ'ιδίαν εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων και τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιήσουν τη χρηματοδότηση της συνοχής και της ανάπτυξης της υπαίθρου στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών. Θα πρέπει να λάβουν υπόψη τον μακροοικονομικό αντίκτυπο βραχυπρόθεσμα των μεταφορών που προέρχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία, ιδίως όταν οι μεταφορές αυτές αντιπροσωπεύουν πολλές ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Η Επιτροπή θα συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη, ενόσω καταρτίζουν τα εθνικά στρατηγικά προγράμματα αναφοράς, ούτως ώστε να διασφαλίσει ότι η νέα γενεά των προγραμμάτων πολιτικής συνοχής ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων και των τεσσάρων ενεργειών προτεραιότητας που επισημαίνονται στο τμήμα 3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν κατάλληλους μηχανισμούς που διασφαλίζουν τον απαιτούμενο συντονισμό μεταξύ των δύο διαδικασιών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο των νέων προγραμμάτων συνοχής, τα νέα κράτη μέλη καλούνται να αφιερώσουν τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων στα μέτρα που λαμβάνονται για την εκπλήρωση των στόχων της Λισαβόνας, όπως έχει ήδη συμφωνηθεί για την ΕΕ των 15¹³.
- Τα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα περιέχουν πολυάριθμες ενδιαφέρουσες πολιτικές βάσει των οποίων τα κράτη μέλη θα πρέπει να ανταλλάσσουν εμπειρίες. Η Επιτροπή θα προσδιορίσει ορισμένους ειδικούς τομείς πολιτικής όπου το πεδίο για αμοιβαία ανταλλαγή ιδεών είναι ευρύτατο και θα διοργανώσει συναντήσεις με τους αντιπροσώπους των κρατών μελών για να εξετάσει συγκεκριμένες ιδέες για την ακολουθητέα πολιτική. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσπαθήσουν να εφαρμόσουν τις πλέον εποικοδομητικές ιδέες για την ακολουθητέα πολιτική σε άλλα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι η ανοικτή μέθοδος συντονισμού της ΕΕ στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης συμβάλλει σημαντικά στο σκοπό αυτό.

Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν υπόψη τα παραπάνω στοιχεία κατά την κατάρτιση των ετησίων εκθέσεων τους που θα υποβάλουν προς το τέλος του τρέχοντος έτους.

4.2. Εφαρμογή της κοινοτικής δράσης

- Το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να οριστικοποιήσουν τις δημοσιονομικές προοπτικές για το διάστημα 2007-2013· το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να εκδώσουν τις απαιτούμενες νομικές πράξεις το συντομότερο δυνατό ώστε να εφαρμοστεί η Ατζέντα για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση από 1^η Ιανουαρίου 2007·
- Τα κοινοτικά όργανα πρέπει να θέσουν γρήγορα σε εφαρμογή τα μέτρα που προβλέπονται στο κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας και ιδίως τα μέτρα εκείνα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με τις τέσσερις

¹³ Οι πόροι που θα αφιερωθούν στα μέτρα αυτά πρέπει να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 60% της συνολικής χρηματοδότησης για το στόχο της συνοχής και το 75% για το στόχο της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας.

βασικές δράσεις που προτείνονται στο προηγούμενο τμήμα. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη (καθώς και με τους εθνικούς συντονιστές της Ατζέντας της Λισαβόνας) ούτως ώστε να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πλήρη εφαρμογή των τεσσάρων αυτών ενεργειών έως το τέλος του 2007. Προς το σκοπό αυτό, θα προτείνει χάρτη πορείας που θα υποδεικνύει τα απαιτούμενα μέτρα και τις κυριότερες ημερομηνίες εφαρμογής τους. Με βάση την επόμενη αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων των κρατών μελών, η Επιτροπή θα επισημάνει τα απαιτούμενα μέτρα για να συμπληρώσει τις προσπάθειες των κρατών μελών και να επικαιροποιήσει, βάσει αυτών, το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας.

Όσον αφορά το κοινοτικό πρόγραμμα της Λισαβόνας και τα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα, η Επιτροπή θα προβεί σε απολογισμό της κατάστασης στην έκθεσή της προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007.

4.3. Κινητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων με βάση ένα κοινό θεματολόγιο

- Το Κοινοβούλιο, η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή Περιφερειών, τα κράτη μέλη, οι περιφερειακοί και τοπικοί παράγοντες, η κοινωνία των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ενημέρωσης για να βελτιώσουν την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού και την ενσυνείδητη αποδοχή των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων καθώς και των κοινοτικών ενεργειών για την αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης. Ως αντιπρόσωπος των Ευρωπαίων πολιτών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην ενισχυμένη αυτή προσπάθεια ενημέρωσης, η οποία θα πρέπει να συντονιστεί στενά με τις εθνικές και περιφερειακές συζητήσεις για το μέλλον της Ευρώπης.
- Καλούνται οι κοινωνικοί εταίροι να διαδραματίσουν ακόμη πιο σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά την επεξεργασία και την εφαρμογή της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας, ιδίως με την υποβολή κοινών προτάσεων σχετικά με τον τρόπο κατά τον οποίο μπορούν να συμβάλουν άμεσα στην επιτυχία της. Η Επιτροπή προτείνει στην Προεδρία της Ένωσης να διοργανώσει έκτακτη Κοινωνική Σύνοδο Κορυφής για τον καθορισμό συγκεκριμένων μέτρων που θα επιτρέψουν την πρόοδο όλων των προτεινόμενων στην παρούσα ανακοίνωση ενεργειών και ιδίως την αντιμετώπιση του αντίκτυπου της παγκοσμιοποίησης και των δημογραφικών μεταβολών στη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικά καλύτερων θέσεων εργασίας.

Προσάρτημα

Πίνακας ενδεικτικών παραδειγμάτων των πολιτικών και μέτρων που θεσπίζουν τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των αναπτυξιακών και εργασιακών στόχων, ειδικότερα στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας που προσδιορίζονται στο τμήμα 3

Έρευνα και ανάπτυξη και καινοτομία

Περίπου το ήμισυ των κρατών μελών έχουν θεσπίσει φορολογικά κίνητρα για να ενθαρρύνουν την έρευνα και ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα και αρκετά άλλα κράτη μέλη προτίθενται επίσης να εφαρμόσουν τέτοια μέτρα. Η Ισπανία προβλέπει να μειώσει τους φόρους για επιχειρήσεις που επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη, όπως κάνουν ήδη οι Κάτω Χώρες. Η Ουγγαρία θα απλοποιήσει το καθεστώς φορολογικών απαλλαγών και η Γαλλία θα τριπλασιάσει τις φορολογικές εκπτώσεις για την έρευνα μέχρι το 2010.

Η Ισπανία, η Δανία και η Εσθονία έχουν ειδικά προγράμματα που αποσκοπούν στην αύξηση του αριθμού των ερευνητών που απασχολούνται στις επιχειρήσεις. Η Γερμανία εγκαινίασε μια «Πρωτοβουλία Αριστείας» για να προωθήσει βέλτιστες ερευνητικές δραστηριότητες στα πανεπιστήμια. Αυτή η πρωτοβουλία αποσκοπεί στο να αναβαθμίσει ορισμένα πανεπιστήμια της Γερμανίας σε διεθνή κέντρα ανωτάτου επιπέδου για την επιστημονική έρευνα.

Η Ιταλία αναπτύσσει κέντρα αριστείας για την διδασκαλία και την έρευνα, στα οποία περιλαμβάνεται και το Ευρωμεσογειακό πανεπιστημιακό σύστημα μάθησης εξ αποστάσεως, και τα οποία προωθούν την κινητικότητα των εκπαιδευτικών και των φοιτητών σε όλη την περιοχή της Μεσογείου. Η Ισπανία και η Πορτογαλία έχουν ιδρύσει ένα κοινό ερευνητικό ίδρυμα.

Η Σλοβακία, η Ισπανία και η Γαλλία προβλέπουν την καθιέρωση συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης για να βελτιώσουν την αποδοτικότητα των δημοσίων δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη.

Στην Γαλλία, δημιουργούνται «Pôles de Compétitivité» (Πόλοι Ανταγωνιστικότητας) με τη μορφή συμπράξεων δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι θα στηρίζουν και θα συντονίζουν αριθμό συμπληρωματικών πολιτικών για τις επιχειρήσεις στις οποίες η έρευνα και η ανάπτυξη παίζουν καίριο ρόλο. Οι πρωτοβουλίες που ανέλαβε πρόσφατα η Σλοβενία σε σχέση με τη δημιουργία δικτύων, παρήγαγε ήδη ενθαρρυντικά αποτελέσματα: από το 2004 λειτουργούν ήδη 18 γραφεία διαχείρισης των δικτύων που διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ 350 εταιρειών και 40 εκπαιδευτικών/ερευνητικών ιδρυμάτων. Στη Λιθουανία, η κυβέρνηση εργάζεται για τη δημιουργία ενός Ινστιτούτου Τεχνολογίας που θα βοηθά τις επιχειρήσεις στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.

Στην Ιρλανδία έχουν ληφθεί μέτρα για την εμπορευματοποίηση από τον ιδιωτικό τομέα των αποτελεσμάτων δημόσιας έρευνας με την έκδοση των σχετικών αδειών ή με την παροχή βοήθειας στους ερευνητές ώστε να μπορούν να καθιστούν εμπορεύσιμες τις ιδέες τους και να έχουν εμπορική επιτυχία.

Η Ιταλία αντιμετωπίζει τις ελλείψεις της στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (ΔΠΙ) με τη θέσπιση σειράς μέτρων, τα οποία αποσκοπούν στην βελτίωση των ικανοτήτων απόκτησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας από τις επιχειρήσεις και μειώνοντας το κόστος των εν λόγω διπλωμάτων. Στην Γερμανία, τα γραφεία εκμετάλλευσης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα αναπτυχθούν περαιτέρω. Στο Βέλγιο η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, το Ευρωπαϊκό Γραφείο

Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια συνεργάζονται σε μία πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην στήριξη των ΜΜΕ που χρησιμοποιούν το σύστημα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Λετονία ανέπτυξε ένα δημόσιο πρόγραμμα στήριξης για την προστασία και την επιβολή των ΔΠΙ και για την ευαισθητοποίηση των επιχειρηματιών.

Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της λειτουργίας των αγορών

Η Λετονία ανέλαβε ισχυρή πολιτική δέσμευση να εφαρμόσει την κοινοτική νομοθεσία παράλληλα με συγκεκριμένους στόχους και προθεσμίες ώστε να εξασφαλιστεί η έγκαιρη και ορθή μεταφορά των οδηγιών της εσωτερικής αγοράς στο εθνικό δίκαιο. Η Ιρλανδία ενίσχυσε τις εσωτερικές διαδικασίες της ώστε να παρακολουθεί την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών. Για να μην περιπλακεί η νομοθεσία, πολλά κράτη μέλη αποθαρρύνουν ενεργά την προσθήκη διατάξεων κατά την εφαρμογή των κοινοτικών νομοθεσιών (Αυστρία, Κάτω Χώρες). Για να αποτραπεί η καθυστερημένη εφαρμογή, ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν ταχείες διαδικασίες (Ιταλία, Γαλλία).

Πολλά κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, π.χ. με τη καθιέρωση μονοαπευθυντικών διαδικασιών για τα ερωτήματα των επιχειρήσεων και των πολιτών (Βέλγιο, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία). Αυτό περιορίζει τη γραφειοκρατία και μειώνει σημαντικά τον χρόνο απόκρισης. Η έναρξη λειτουργίας μιας επιχείρησης γίνεται πια σε λιγότερο από δύο εβδομάδες στη Δανία, στη Γαλλία, στις Κάτω Χώρες, στην Ιταλία και στη Φινλανδία. Στη Λιθουανία απαιτείται μόνον μια διαδικασία για την πρόσληψη του πρώτου υπαλλήλου· στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Σουηδίας και της Ιρλανδίας απαιτούνται μόνον δύο διαδικασίες.

Πολλά κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Γαλλία, Γερμανία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ηνωμένο Βασίλειο) διενεργούν – ή προτίθενται να διενεργήσουν – αναλύσεις της διοικητικής επιβάρυνσης που προκαλείται από τη νομοθεσία. Πολλά από αυτά χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τύπους του τυποποιημένου μοντέλου κόστους που έχει αναπτυχθεί αρχικά στις Κάτω Χώρες, πολλά χαρακτηριστικά του οποίου αποτέλεσαν το υπόδειγμα για τις βασικές πτυχές της κοινής μεθόδου της ΕΕ που πρότεινε η Επιτροπή στο Συμβούλιο και στα κράτη μέλη τον Οκτώβριο 2005. Πέντε χώρες (Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν επίσης θέσει ποσοτικούς στόχους για τη μείωση των διοικητικών δαπανών (που αφορούν μειώσεις από 20 έως 25% μέχρι το 2010).

Οκτώ κράτη μέλη (Αυστρία, Εσθονία, Γερμανία, Ιταλία, Πολωνία, Σλοβενία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο) προβλέπουν να εφαρμόσουν προγράμματα απλοποίησης, εκτός από τα τέσσερα κράτη μέλη (Δανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Σουηδία) τα οποία έχουν ήδη εφαρμόσει τέτοια προγράμματα. Κεντρικός στόχος είναι να βελτιωθούν η νομοθεσία στον τομέα των φόρων, του ελέγχου και των φορολογικών μέτρων, η σύσταση επιχειρήσεων, η αφερεγγυότητα και η προστασία της εργασίας και των καταναλωτών.

Πολλές χώρες, στις οποίες περιλαμβάνονται και η Ιρλανδία και οι Κάτω Χώρες, έχουν άρει τους ειδικούς περιορισμούς της πρόσβασης στα ελεύθερα επαγγέλματα, στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και στις ενεργειακές αγορές. Η Σλοβακία εντοπίζει ήδη τους φραγμούς που εμποδίζουν το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας και θα θεσπίσει τα μέτρα για την εξάλειψή τους. Λαμβάνει επίσης μέτρα για να βελτιώσει τον ανταγωνισμό στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Το Ηνωμένο Βασίλειο θα εφαρμόσει μέτρα για την προώθηση του ανταγωνισμού μεταξύ των νομικών υπηρεσιών. Η Εσθονία προτίθεται να εφαρμόσει μια προδραστική πολιτική ανταγωνισμού μέσω της τομεακής ανάλυσης και της ευαισθητοποίησης

σε θέματα νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Η Δανία προβαίνει σε αναλυτική εξέταση των εσωτερικών ρυθμίσεων για να άρει τα εμπόδια που παρεμβάλλονται στην προσέλευση εισαγωγών και επενδύσεων στη χώρα (“Task Force for the Internal Market” – TIM).

Η Κύπρος θα αξιολογήσει όλα τα υπάρχοντα και τα νέα καθεστώτα ενισχύσεων για να ελέγξει εάν μπορούν να αντιμετωπίζουν κατάλληλα τις αδυναμίες της αγοράς. Η Φινλανδία θα αναθεωρήσει την πολιτική επιδοτήσεων για να μειώσει τον όγκο τους και να διασφαλίσει ότι οι ενισχύσεις δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό.

Η Σλοβακία έχει εφαρμόσει μια πρωτοβουλία για την ίδρυση ενός Χρηματιστηρίου Κεντρικής Ευρώπης που θα καλύπτει την έλλειψη αγορών μετοχικών τίτλων όχι μόνον στη Σλοβακία αλλά και στις γειτονικές χώρες. Καλούνται να συμμετάσχουν η Ουγγαρία και η Τσεχική Δημοκρατία. Η σλοβακική εσωτερική αγορά είναι πολύ μικρή για να μπορέσει να στηρίξει μια καλά λειτουργούσα αγορά ρευστών μετοχικών αγορών επομένως η συνεργασία μεταξύ πολλών χωρών είναι αναγκαία.

Η Πορτογαλία προτείνει πολλά προγράμματα που θα στηρίζουν τη διεθνοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Εφαρμόζει επίσης ένα ειδικό πρόγραμμα για να επιταχύνει τη βιομηχανική μετατροπή και αναδιάρθρωση.

Η Λιθουανία σκοπεύει να οργανώσει εκστρατείες προβολής με παραδείγματα επιτυχών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για την προώθηση της εικόνας του επιχειρηματικού πνεύματος στο ευρύ κοινό. Τα σχολεία του Ηνωμένου Βασιλείου προσφέρουν σε όλους τους μαθητές ηλικίας 14-16 ετών μαθήματα πέντε ημερών που είναι αφιερωμένα στον κόσμο των επιχειρήσεων. Η Ισπανία σκοπεύει να αντιμετωπίσει τον φόβο του στίγματος αποτυχίας βοηθώντας τους σπουδαστές σε όλα τα σχολικά επίπεδα να εμβαθύνουν στην αξία του επιχειρηματικού πνεύματος και στις θετικές πτυχές που μπορεί να έχει η επιχειρηματική αποτυχία.

Ορισμένες χώρες εφήρμοσαν επίσης ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες για να ενισχύσουν την πρόσβαση στα κεφάλαια για τις ΜΜΕ· π.χ. το τσεχικό πρόγραμμα KAPITAL, το φινλανδικό PreSeed package και τα Enterprise Capital Funds (ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων) του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Δανία σχεδιάζει τη μείωση φόρου για ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις, η οποία θα αρχίζει όταν ο επιχειρηματίας πραγματοποιήσει κέρδη για πρώτη φορά και η οποία θα ισχύει για τρία έτη.

Απασχόληση, δημοσιονομική βιωσιμότητα και δημογραφία

Ορισμένα κράτη μέλη βελτίωσαν την ποιότητα των δημοσίων οικονομικών τους λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές προτεραιότητές τους, με στόχο να αυξήσουν τις μακροπρόθεσμες δυνατότητες των οικονομιών τους. Για παράδειγμα, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Φινλανδία έχουν αυξήσει σημαντικά τις κρατικές δαπάνες για την εκπαίδευση, με στόχο να αυξήσουν την παραγωγικότητα και την απασχολησιμότητα του εργατικού δυναμικού.

Πολλά κράτη μέλη βελτίωσαν την δημοσιονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων τους. Το Βέλγιο, η Ισπανία, η Γαλλία, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία έχουν βελτιώσει τη σχέση μεταξύ εισφορών και παροχών, π.χ. καθιστώντας τον αριθμό των συντάξιμων ετών σημαντικότερο κριτήριο για τη συνταξιοδότηση από την ηλικία του συνταξιοδοτούμενου, ή επιτρέποντας την πρόωρη ή πλήρη συνταξιοδότηση με αντίστοιχες μεταβαλλόμενες παροχές.

Ορισμένα νέα κράτη μέλη (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ουγγαρία και Σλοβακία) έχουν διαφοροποιήσει τον κίνδυνο των συνταξιοδοτικών συστημάτων μεταφέροντας τμήμα της υποχρεωτικής σύνταξης κοινωνικής ασφάλισης σε ιδιωτικά ασφαλιστικά συστήματα. Η Σουηδία, η Ιταλία, η Λετονία και η Πολωνία έχουν καθιερώσει καθεστώτα, στο πλαίσιο των οποίων οι συνταξιοδοτικές παροχές συνδέονται άμεσα με τις εισφορές που καταβάλλονται σε όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου και εξαρτώνται επίσης από το προσδόκιμο ζωής κατά τη στιγμή της συνταξιοδότησης. Η Γαλλία αποφάσισε να αυξήσει τον απαιτούμενο αριθμό των συντάξιμων ετών για πλήρη σύνταξη σύμφωνα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Η Γερμανία εισήγαγε στην αναπροσαρμογή του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος έναν παράγοντα βιωσιμότητας ο οποίος λαμβάνει υπόψη την αναλογία μεταξύ του αριθμού των απασχολούμενων και του αριθμού των συνταξιούχων. Τέτοιες αλλαγές έχουν βελτιώσει την δημοσιονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων παρ'όλο που εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμη ορισμένα προβλήματα λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.

Η μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι ένας σημαντικός παράγοντας που εξηγεί την μεγάλη αύξηση από το 2000 και μετά των συντελεστών απασχόλησης των πιο ηλικιωμένων εργαζομένων σε ορισμένα κράτη μέλη. Στην Φινλανδία, π.χ., έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό απασχόλησης των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων (από 35% το 1995 σε 50,9% το 2005) λόγω των αλλαγών του συστήματος συνταξιοδότησης αλλά και λόγω της στοχοθετημένης κατάρτισης, της ιδιαίτερης προσοχής που δίνεται στην ευημερία των ηλικιωμένων στον τόπο εργασίας τους και των στοχοθετημένων επιδοτήσεων για χαμηλά αμειβόμενες θέσεις απασχόλησης.

Το ιρλανδικό πρόγραμμα *Skill-nets* διευκολύνει την πρόσβαση των εταιρειών σε ευέλικτες, καινοτόμους και οικονομικά αποδοτικές δράσεις κατάρτισης. Η πρωτοβουλία έχει ήδη συμβάλει στην αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων περίπου 30.000 εργαζομένων. Η Εσθονία σχεδιάζει τη μεταρρύθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης και το Λουξεμβούργο προτίθεται να καθιερώσει ένα σύστημα αναγνώρισης της άτυπης εκπαίδευσης.

Η Αυστρία έχει προγραμματίσει την πλήρωση 5000 θέσεων εργασίας οι οποίες επί του παρόντος παραμένουν κενές λόγω πολύ χαμηλών αμοιβών (και σε πολλές περιπτώσεις επειδή οι εν λόγω θέσεις είναι μερικής απασχόλησης). Όταν πληρούται η κενή θέση απασχόλησης, το νέο καθεστώς 'Kombi-Lohn' αμείβει και τον εργοδότη και τον εργαζόμενο. Οι ομάδες που αφορά αυτή η πρωτοβουλία είναι οι νέοι που παρέμειναν άνεργοι για περισσότερο από 6 μήνες και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία που ήταν άνεργοι για περισσότερο από ένα έτος.

Οι Κάτω Χώρες θέσπισαν συγκεκριμένα μέτρα για να ενθαρρύνουν τους εργαζόμενους να καταναίμουν καλύτερα, κατά την διάρκεια του κύκλου ζωής, τις περιόδους εργασίας, περίθαλψης και εκπαίδευσης. Ένα νέο εθελοντικό σύστημα αποταμίευσης θα επιτρέψει στους εργαζόμενους να αποταμιεύουν ένα ποσοστό των αποδοχών τους το οποίο θα χρησιμοποιούν σε περιόδους αδειών, όπως γονικής άδειας, εκπαιδευτικής ή άλλης. Αυτή η μορφή αποταμίευσης τυγχάνει φορολογικής στήριξης.

Η Σλοβακία προσπαθεί να βελτιώσει την ισορροπία μεταξύ εργασίας και οικογενειακής ζωής νέων οικογενειών. Τα σχολεία και τα νηπιαγωγεία θα παραμένουν ανοιχτά περισσότερες ώρες. Το κράτος χρηματοδοτεί νέες υποδομές για την παροχή καθημερινής φροντίδας για μικρά παιδιά, διευκολύνει την μερική απασχόληση και έχει εφαρμόσει προγράμματα ατομικής στήριξης για γυναίκες που επιστρέφουν στην αγορά εργασίας μετά από άδεια μητρότητας ή γονική άδεια.

Στην Ελλάδα, με νέο νόμο μεταρρυθμίστηκε το εθνικό σύστημα της δια βίου μάθησης. Μια επιτροπή θα συντονίζει τις εθνικές προσπάθειες, ενθαρρύνοντας την εκπαίδευση σε θέματα σχετικά με τις επιχειρήσεις, εφαρμόζοντας τις βέλτιστες πρακτικές και αντιμετωπίζοντας τον αποκλεισμό.

Ενέργεια και τεχνολογίες περιβάλλοντος

Οι Σκανδιναβικές χώρες δημιούργησαν μια ολοκληρωμένη αγορά για την αγορά και την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας. Συμπληρωματικές διασυνδέσεις μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Νορβηγίας, μεταξύ της Φινλανδίας και της Εσθονίας και μεταξύ της Δανίας και της Σουηδίας θα διευκολύνουν το εμπόριο και θα συμβάλουν στην παραγωγή ενέργειας και από εναλλακτικές πηγές όπως η υδραυλική και η αιολική ενέργεια, μειώνοντας την εκπομπή επικίνδυνων ρύπων.

Η Αυστρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Κύπρος, η Μάλτα και το Ηνωμένο Βασίλειο λαμβάνουν μέτρα βάσει των οποίων οι δημόσιες συμβάσεις θα χρησιμοποιούνται ως μοχλός για την προώθηση τεχνολογιών του περιβάλλοντος και της ενεργειακής απόδοσης. Η Γερμανία προσφέρει κίνητρα για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια, και έχει εγκαινιάσει ένα μείζον πρόγραμμα ανακαίνισης κτηρίων. Η Κύπρος έχει εκπονήσει συγκεκριμένο σχέδιο και χρονοδιάγραμμα για να αντιμετωπίσει το θέμα των επιδοτήσεων που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον με στόχο να τις επανεξετάσει, να τις μεταρρυθμίσει ή να τις καταργήσει.

Η Σουηδία επιδιώκει να καταργήσει την εξάρτησή της από ορυκτά καύσιμα μέχρι το 2020. Γι' αυτόν τον σκοπό θα εφαρμόσει περιβαλλοντικούς φόρους, και θα λάβει μέτρα για την αιολική ενέργεια και για την θέσπιση ενός πιστοποιητικού ηλεκτρικής ενέργειας φιλικής προς το περιβάλλον. Αυτό το πιστοποιητικό θα καθιστά υποχρεωτική την μερική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Δανία και η Σουηδία έχουν ήδη εντάξει μεγάλο ποσοστό περιβαλλοντικών φόρων στο φορολογικό τους σύστημα και προτίθενται να τους αυξήσουν ακόμη περισσότερο. Η Εσθονία εφήρμοσε φέτος μία φιλόδοξη μεταρρύθμιση της περιβαλλοντικής φορολογίας με στόχο να μεταφέρει την φορολογική επιβάρυνση της εργασίας στην κατανάλωση και στην ρύπανση και έτσι να προωθήσει την βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων.

Οι εθνικές και περιφερειακές πολιτικές στήριξης της αιολικής ενέργειας στην Γερμανία, στην Ισπανία και στην Δανία άρχισαν να έχουν αποτελέσματα. Η Γερμανία διαθέτει πάνω από το ένα τρίτο του παγκόσμιου παραγωγικού δυναμικού αιολικής ενέργειας, ενώ η τελευταία αντιπροσωπεύει επίσης το 6,5% της παραγωγής ηλεκτρισμού στην Ισπανία. Στην Δανία, η παραγωγή αιολικής ενέργειας αποτελεί μια μείζονα εμπορική επιτυχία. Ο τομέας έχει αναπτυχθεί με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι άλλοι επιχειρηματικοί τομείς και οι ανεμογεννήτριες της Δανίας κυριαρχούν σήμερα στην παγκόσμια αγορά. Ο εν λόγω βιομηχανικός κλάδος παρέχει απασχόληση σε πάνω από 20.000 άτομα στην Δανία. Το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται σήμερα σε διαπραγματεύσεις με τους προμηθευτές πετρελαίου ώστε να προβλεφθεί η ενσωμάτωση μεγαλύτερου ποσοστού βιοκαυσίμων στη βενζίνη.